ΕΣΤΙΑ

ΤΟΜΟΣ ΕΝΔΕΚΑΤΟΣ

1881

[ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ—ΙΟΥΝΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡ. 6.—ΑΕΔΕΜ. ΦΡ. 8

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ
ΛΑΥΡΙΩΤΟΥ
ΑΥΞΩΝ ΑΡΙΘ.

ΑΘΗΝΗΣΙ
Γραφείον τῆς Ἑστίας: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

1881

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μητροπολίτη
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ

Ἀριθ. 277 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ἑνδέκατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις, γρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις γρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ γρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἀρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Στεφάνου, 6 — 19 Ἀπριλίου 1881

ΑΜΒΡΑΚΙΚΟΣ ΚΟΛΠΟΣ ΚΑΙ ΠΡΕΒΕΖΑ

ὑπὸ Ἀντ. Μηλιαράκη.

Ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν ἐθνῶν τόποι τινὲς μεσόγειοι ἢ παράλιοι, λίμναι, ποταμοί, ὄρη, ἐγένοντο κατὰ διαφόρους χρόνους ὡς ἐκ τῆς γεωγραφικῆς αὐτῶν θέσεως, προσφόρου οὔσης εἰς στρατιωτικὰ ἔργα, ἢ ἐπιτηδείας εἰς ἐμπορικάς, βιομηχανικὰς ἢ μεταλλευτικὰς ἐπιχειρήσεις, ἀντικείμενον ἐρίδων, ἢ θέατρον αἱματηρῶν καὶ καταστρεπτικῶν ἀγώνων, ἢ καὶ θέμα διπλωματικῶν εἰρηνικῶν διαπραγματεύσεων.

Ἐν τοῖς τόποις τούτοις καταλέγεται καὶ ὁ *Ἀμβρακικὸς κόλπος*. Αὐτοὶ ἔτι οἱ ἀρχαῖοι λαοὶ κατενόησαν τὴν σημαντικότητα τῆς περικλείστου ταύτης θαλασσίας ἐκτάσεως, ἥτις, ἀπὸ στενοῦ στομίου ἀρχομένη, εἰσέρχεται εὐρυνομένη βαθύτατα εἰς τὴν ἠπειρωτικὴν Ἑλλάδα, βρέχουσα καθ' ὅλην αὐτῆς τὴν περίμετρον ἀκτὰς 70 μιλίων, καὶ σχηματίζουσα λιμένας, ἀκρωτήρια, κόλπους βαθεῖς, λιμνοθαλάσσας καὶ νησίδας, δεχομένη τὰ ὕδατα δύο μεγάλων ποταμῶν καὶ πολλῶν ῥυάκων καὶ χειμάρρων, καὶ οὕτως ἀποτελοῦσα τὸ στόμα, δι' οὗ ἀναπνέει πᾶσα ἡ Ἤπειρος, καὶ αἱ ἠπειρωτικαὶ ἐπαρχίαι τῆς δυτικῆς Ἑλλάδος. Διὰ τοῦτο βλέπομεν ἀρχαίους λαοὺς τῆς Ἑλλάδος, ἐνωρὶς ἀποστείλαντας ἐνταῦθα ἀποικίας, ὧν ἐπισημοτάτη ἡ τῶν Κορινθίων Ἀμβρακία, καὶ τὸ Ἀνακτόριον, αἵτινες ἐχρησίμευσαν αὐτοῖς ὡς ἀφετηρίαι στρατιωτικῶν καὶ ἐμπορικῶν ἔργων. Οἱ τῶν Μακεδόνων βασιλεῖς ἐπεξέτεινον μέχρι τούτου τὴν ἐξουσίαν των, οἱ Ῥωμαῖοι ὡσαύτως, ἱδρύσαντες καὶ πόλιν, τὴν Νικόπολιν, εἰς ἀνάμνησιν μὲν τῆς παρὰ τὸ Ἄκτιον ναυμαχίας, ἀλλὰ καὶ δι' ἑτέρους λόγους, συνοικίσαντες εἰς αὐτὴν τοὺς κατοίκους τῶν λοιπῶν πόλεων τοῦ κόλπου.

Οἱ Βυζαντῖνοι, οἱ Τοῦρκοι, οἱ Ἐνετοί, οἱ Γάλλοι, καθ' ὅλην τὴν μακρὰν περίοδον τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας ἐγένοντο κύριοι ἀλληλοδιαδόχως τοῦ κόλπου τούτου, δι' οὗ ἠδύναντο νὰ εἰσπηδῶσι ταχέως εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Ἠπείρου. Νῦν δὲ ὁ εἰσπλέων εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον, βλέπει ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ ἀριστερῶν κυματίζουσαν τὴν ἐρυθρὰν σημαίαν τοῦ Μωάμεθ, καὶ σκοπιάς, καὶ κατασκηνώσεις στρατοῦ ὅπου ἐπίκαιρος καὶ στρατηγικὴ θέσις ἐν αὐτῷ ὑπάρχει.

Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ μικροῦ τμήματος τῆς μεγάλης Ἑλλάδος, ὅπερ ἀπετέλεσε τὸ ἐλεύθερον ἑλληνικὸν βασίλειον, ὁλόκληρος ἡ μεσημβρινὴ καὶ δυτικὴ παραλία τοῦ κόλπου ἐτέθη ὡς ὅριον τῆς ἀνατολικῆς γραμμῆς τῶν βορείων δρίων τῆς Ἑλλάδος, ἅτινα ἀποτελοῦσιν αἱ ἐπαρχίαι Βονίτσης καὶ Ξηρομέρου, καὶ Βάλτου, τὰς ἐλευθέρας ὅμως ἀκτὰς τῶν ἀρειμανίων τέκνων τῶν ἐπαρχιῶν τούτων δὲν βρέχει καὶ ἐλεύθερον κῦμα, διότι οἱ Τοῦρκοι εἶνε ἀπόλυτοι κύριοι τοῦ στομίου τοῦ Ἀμβρακικοῦ, διατηρήσαντες ἐπὶ τῆς ἐλευθέρας ἑλληνικῆς γῆς σπιθαμὴν ἐδάφους, ἐφ' ἧς φρούριον καὶ σημαία Τουρκικὴ καὶ φρουρὸς δεικνύων ὅτι δὲν εἶνε ἐλεύθερος ὁ εἴσπλους, ἄνευ τῆς ἐκδόσεως φιρμανίου.

Ὁ Ἠγασητικὸς κόλπος ἀφ' ἑνός, καὶ ὁ Ἀμβρακικὸς ἀφ' ἑτέρου, εἰς οὓς καταλήγουσι τὸ Ἀν. καὶ τὸ Δ. ἄκρον τῶν βορείων συνόρων τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, ἀποτελοῦσιν αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς μίαν τῶν ἰσχυροτέρων δυνάμεων τῆς ὁμόρου ἐπικρατείας, δι' ὧν ἀπειλεῖ ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν αὐτοὺς τοὺς κροτάφους τῆς Ἑλλάδος. Ἔχουσα ἐν Πρεβέζῃ καὶ Βώλῳ τοὺς στρατιωτικούς αὐτῆς σταθμοὺς ἐν ἀσφαλείᾳ, δύναται νὰ εἰσβάλῃ ἀκωλύτως εἰς Ἀκαρνανίαν καὶ Εὐρυτανίαν, νὰ λεη-

λατήσῃ τὴν Εὔβοιαν καὶ νὰ προφυλάξῃ τὴν Ἤπειρον.

Ὁ *Ἀμβρακικὸς κόλπος*, οὕτω καλούμενος τὸ πάλαι ἐκ τῆς πόλεως Ἀμβρακίας, κειμένης ἔνθα τὰ νῦν ἡ Ἄρτα, σήμερον δὲ ὑπὸ τῶν ναυτικῶν λεγόμενος κόλπος τῆς Ἄρτας, κεῖται μεταξὺ τῶν δυτικῶν παραλίων τῆς Ἠπείρου καὶ τῆς Ἀκαρνανίας. Εἶνε παρεμφερὴς παμμεγέθει λίμνῃ ζενῇ καὶ μακρᾷ, ἐκτεινομένῃ ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς, καὶ διαβρεχούσῃ πρὸς Β. μέρος τῆς Ἠπείρου, πρὸς Δ. τὴν χερσόνησον τῆς Πρεβέζης, πρὸς Α. τὴν ἐπαρχίαν Βάλτου καὶ πρὸς Μ. τὴν τοῦ Ξηρομέρου. Ἔχει δὲ μῆκος 18 μιλίων ναυτικῶν ἀπὸ Πρεβέζης μέχρι τοῦ Μαυροβουνίου εἰς χωρίον Ἀράπη, καὶ μεῖζον πλάτος (ἀπὸ Κραβασαρᾶ μέχρι τοῦ κόλπου Μενιδίου) 11. Περίμετρον δὲ 70 περίπου μιλίων. Τὸ στόμιον τοῦ κόλπου, δι' οὗ ἑνοῦται μετὰ τῆς Ἰονικῆς θαλάσσης νεύει ΜΔ. εἶνε δὲ στενὸν καὶ ἀβαθὲς, κεχωσμένον ὑπὸ ἰλύος, ἐνέχον καὶ τινας ὑφάλους, ὥστε εἶνε ἀδιάπλευστον ὑπὸ πλοίων ἐχόντων τὰ ὕφαλα ἄνω τῶν 14 ποδῶν. Τὸ πλάτος τοῦ στομίου ἀπὸ τοῦ ΝΑ προμαχῶνος Παληοσάραγα, τοῦ φρουρίου Πρεβέζης, μέχρι τοῦ ἀπέναντι ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Ἀκτίου φρουρίου τῆς Πούντας ἔχει μῆκος 647 μέτρων. Ἀπὸ τῆς ἄκρας δὲ τοῦ Ἀκτίου μέχρι τῆς ἀπέναντι παραλίας τῆς Πρεβέζης, ὅπου τερματίζεται, οὕτως εἰπεῖν, ἡ εἴσοδος, ἡ ἀπόστασις εἶνε 842 μέτρων.

Ἔνδον ὁ κόλπος κατατέμνεται εἰς πολλοὺς κόλπους καὶ ὅρμους, διαχωριζομένους ὑπὸ μακρῶν καὶ ζενῶν ἀκρωτηρίων. Καὶ πρῶτον ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς παραλίας, πρὸς τὴν εἴσοδον σχηματίζεται ὁ *Πρόκολπος*, ἢ κόλπος τῆς Πρεβέζης λεγόμενος, ἢ καὶ τοῦ Ἁγ. Πέτρου, εἰς τὸ μυχὸν τοῦ ὁποίου κεῖνται τὰ ἐρείπια τοῦ Ἀνακτορίου. Μετὰ τοῦτον, ἀνατολικῶς χωροῦντες, ἕπεται ὁ τῆς Βονίτσης, χωριζόμενος ἀπὸ τοῦ πρώτου διὰ τοῦ ἀκρωτηρίου Παναγίας, ᾧ πρόσκειται νησὶς *Κέφαλος*. Μετὰ τὸν τῆς Βονίτσης ἕπεται ὁ τοῦ Λουτρακίου καὶ εἶτα ὁ βαθὺς καὶ στενὸς τοῦ Καραβανσαρᾶ. Ἐπὶ τῆς βορείας δὲ παραλίας ὁ τοῦ Μενιδίου ΒΔ τοῦ Μακρυνόρους καὶ μετὰ τοῦτον πρὸς δυσμὰς χωροῦντες ἕτεροι, ἀποτελοῦντες μᾶλλον ἕλη καὶ λιμνοθαλάσσας, ὡς ὁ τῆς Ἄρτας, ὁ τῆς Λογαροῦς, ἐξ οὗ καὶ τὰ περιώνυμα ψωτάραχα, τῆς Τσουκάλας, καὶ Μαζώματος πρὸς ἀνατολὰς παρὰ τὰ ἐρείπια τῆς Νικοπόλεως, καὶ ὁ τοῦ Βαθέος πρὸς Β. τῆς Πρεβέζης.

Ἐκ τῶν σημαντικωτέρων ἀκρωτηρίων, τῶν ἐν τῷ κόλπῳ, οὐχὶ διὰ τὴν προέκτασιν αὐτῶν καὶ τὸ σχῆμα, ἀλλὰ διὰ τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν θέσιν, εἶνε τὸ *Ἄκτιον*, κοινῶς *Ποῦντα*, ἐν δεξιᾷ τῷ εἰσιόντι εἰς τὸν κόλπον, προεκτεινόμενον πρὸς βορᾶν, ἀπέναντι καὶ παραλλήλως τῆς πόλεως Πρεβέζης, καὶ τερματιζόμενον εἰς ἀλιτενὲς ἄκρον. Τὸ ἀκρωτήριον τοῦτο, παρὰ τὸ ὁποῖον ὁ Αὔγουστος κατεναυμάχησε τὸν στόλον τοῦ Ἀντωνίου, ἀνήκει εἰς τὴν Τουρκίαν. Διὰ τῆς συνθήκης τῆς 27]9 Ἰουλίου 1832 μεταξὺ τῶν 3 αὐλῶν καὶ τῆς Πύλης, διὰ τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 18]20 Αὐγούστου 1832 τῆς συνδιασκέψεως τοῦ ἐν Λονδίνῳ συνεδρίου, καὶ διὰ τῆς ἀ πράξεως τῆς ὁροθετικῆς ἐπιτροπῆς, τῆς 31 Αὐγούστου (12 Σεπτ.) 1832, ἀφέθη τῇ Τουρκίᾳ τμῆμα γῆς τριγωνικὸν, οὗτινος κορυφὴ εἶνε τὸ ἄκρον τοῦ Ἀκτίου, ἐκατέρωθεν δὲ πλευραὶ, ἔχουσαι ἡ μὲν πρὸς ἀνατολὰς μῆκος 2 μιλίων, ἡ δὲ πρὸς δύσιν, ἡ καὶ προσβρεχομένη ὑπὸ τῆς θαλάσσης τοῦ Ἰονίου Πελάγους, 3 ½ μιλίων. Ἐν μέσῳ τοῦ τριγώνου τούτου ὑπάρχει μέγα ἕλος, ὅπερ κατακλύζει τὴν χειμῶνα τὰ πέριξ καὶ διακόπτει τὴν συγκοινωνίαν διὰ τῶν ἀπὸ Ἀκτίου εἰς Βόνιτζαν, ἢ εἰς Λευκάδα ὁδῶν,

Εἰς ἀπόστασιν 1665 μέτρων ἀπὸ τοῦ ἄκρου τοῦ Ἀκτίου ἐπὶ τῆς δυτικῆς παραλίας καὶ ἐν ἀρχῇ τῆς εἰσόδου ὑπάρχει τὸ τουρκικὸν φρούριον, τῆς *Πούντας*, οὗτινος τὰ πυρὰ δύνανται νὰ διασταυρωθῶσι μετὰ τῶν ἀπέναντι προμαχώνων τῆς Πρεβέζης, τοῦ Ἁγ. Γεωργίου καὶ τῶν Παληοσαράγων.

Ἕτερον τῶν ἀκρωτηρίων εἶνε τὸ *Σκαφιδάκι*, ἀποτελοῦν διακλάδωσιν ὑψηλὴν τῆς χερσονήσου τῆς Πρεβέζης, φερομένην ΜΑ. οὕτως ὥστε ὁ ἐν τῷ Προκόλπῳ εἰσερχόμενος νομίζει ὅτι εὑρίσκεται ἐν σμικρᾷ λίμνῃ, διότι τὸ ἀκρωτήριον Παναγία τῆς Βονίτζης προεκτεινόμενον πρὸς Β. ἀποκρύπτει τὸ εὐρὺ πέλαγος τοῦ Ἀμβρακικοῦ, τὸ μέγα οὕτως εἰπεῖν σῶμα αὐτοῦ. Τὸ ἀκρωτήριον Σκαφιδάκι πρὸς τὸ τέρμα αὐτοῦ ὑψοῦται εἰς κωνοειδῆ λόφον, ἀφ' οὗ κεῖται πολεμικὸς πύργος (blockhaus) ἐν ᾧ φρουρὰ τουρκικὴ, ἐπισκοποῦσα πᾶσαν ἐκ Βονίτσης κίνησιν.

Ἐν τῷ Ἀμβρακικῷ κόλπῳ ὑπάρχουσι καὶ νησίδες τινὲς, ὧν ἄξιαι μνείας εἶνε αἱ πρὸς Μ. τῆς λίμνης Λογαροῦς Γαϊδαρονῆσι, καὶ Κορακονῆσι, ἐφ' οὗ καὶ Μονὴ, καὶ τινες οἰκίσκοι, φαινόμενον μακρόθεν κατάφυτον, καὶ αἱ νησίδες αἱ ἔρημοι Κέφαλος καὶ Βούβαλος. Ἐκ τῶν 4 τούτων αἱ δύο πρῶται ἀνήκουσι τῇ Τουρκίᾳ, αἱ δύο δεύτεραι τῇ Ἑλλάδι.

Εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον χύνονται δύο μεγάλοι ποταμοὶ, ἐκ τῶν ἐνδοτέρων τῆς Ἠπείρου πηγάζοντες, ὁ *Ἀραχθος* ἢ ὁ *ποταμὸς τῆς Ἄρτας* καλούμενος σήμερον καὶ ὁ *Λοῦρος*, πλεῖστοι δὲ ποταμίσκοι ἄλλοι ἐκβάλλουσιν εἰς αὐτὸν, ὧν εἷς ὁ διὰ Βονίτσης διερχόμενος Πλατανιᾶς. Ἕνεκα δὲ τῶν ὑδάτων τούτων τῶν ποταμίων, τῶν χυνομένων εἰς περικλειστὸν χῶρον, σχηματίζεται εἰς τὸ στόμιον τοῦ κόλπου βοὴ ἰσχυρὰ πρὸς ἔξοδον τῶν ὑδάτων, ἥτις ἔχει, καθ' ὑπολογισμοὺς δύο μέχρι τριῶν μιλίων ταχύτητα, ἱκανὴν ὥστε τὰ πρὸ τῆς Πρεβέζης ἠγκυροβολημένα πλοῖα στρέφουσι τὴν πρῷραν οὐχὶ πρὸς τὸν πνέοντα ἄνεμον, ἀλλὰ πρὸς τὸ ῥεῦμα. Ὡσαύτως δὲ, τῶν πολλῶν ἕνεκα γλυκέων ὑδάτων, ἅτινα εἰσρέουσι, τὰ ὕδατα τοῦ κόλπου ἔχουσι γεῦσιν ὑφάλμυρον. Γέμει δὲ ὁ κόλπος ἰχθύων παντοίων, καὶ ὀστράκων, ἄφθονον τροφὴν παρεχόντων αὐτοῖς τῶν ποταμῶν.

Ὁ ἐν τῷ κόλπῳ πλοῦς εἶνε τερπνός· αἱ ἑκατέρωθεν καταφανεῖς ὄχθαι, οἱ βαθεῖς κόλποι, τὰ προεξέχοντα ἀκρωτήρια, τὰ περικείμενα ὄρη τῆς Ἀκαρνανίας καὶ τῆς Ἠπείρου, ἐφελκύουσι τὴν προσοχὴν τοῦ διαπλέοντος καὶ τέρπουσι τὸ ὄμμα αὐτοῦ. Ἡ εἴσοδος αὐτὴ εἰς τὸν κόλπον ἔχει τι τὸ ἐπιβάλλον, ὅπερ ἐπαυξάνουσι τὰ ἑκατέρωθεν ἐπιθαλάσσια φρούρια καὶ οἱ προμαχῶνες. Ὡς ἐκ τοῦ περικλείστου δὲ τοῦ κόλπου δὲν συμβαίνουσι τρικυμίαι ἐν αὐτῷ· μόνον τὴν εἴσοδον συνταράσσουσιν οἱ ΜΔ ἄνεμοι, καὶ καθιστῶσι πνέοντες δύσκολον τὸν ἔκπλουν τῶν ἱστιοφόρων πλοίων. Τὰ ὕδατα τοῦ κόλπου εἶνε ὑπόθολα καὶ σκιερὰ, οὐχὶ διαυγῆ, ὡς τὰ τῆς λοιπῆς Ἑλληνικῆς θαλάσσης, διότι εἰς αὐτὸν ἐκρέουσιν ἀενάως ὕδατα θολὰ, σκιάζει δὲ τὸ πελαγίζον ὕδωρ ἡ ἀντανάκλασις τῶν πέριξ ὀρέων.

Πόλεις παράλιοι ἐντὸς τοῦ κόλπου καὶ πολίχναι ἄξιαι μνείας εἶνε *Πρέβεζα*, ἡ *Βόνιτσα*, ὁ *Κραβασαρᾶς*, καὶ τὸ κωμήδιον *Σκαλαώρα*. Ἐκ τούτων δὲ περὶ Πρεβέζης καὶ Βονίτσης ὁ λόγος ἡμῖν ἔσται, διότι ταύτας μόνον ἰδίοις ὄμμασιν εἴδομεν.

Περὶ *Σκαλαώρας* δὲ μόνον σημειοῦμεν ὅτι εἶνε πενιχρὸν κωμήδιον παράλιον τῆς β. παραλίας, χρησιμεῦον ὡς ἐπίνειον τῆς μεσογείου Ἄρτας, ἀπεχούσης ταύτης ὥρας 5. 30.

Ὁ *Κραβασαρᾶς*, ἢ ἀρθότερον Καραβανσαρᾶς, ἐκ τοῦ τουρκικοῦ καραβὰν σαράϊ, διότι ἐχρησίμευεν ὡς σταθμὸς ἐμπορικῆς διαβάσεως μεταξὺ Ἠπείρου καὶ Ἀκαρνανίας, εἶνε πολίχνη κειμένη εἰς τὸν ΜΔ. μυχὸν τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Βάλτου, καὶ τοῦ δήμου Ἀμβρακίας.

Σημαντικωτέρα πόλις τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου εἶνε ἡ

Πρέβεζα. Ἡ πόλις αὕτη, ἥτις τὰ νῦν φέρεται ἀνὰ στόμα παντὸς Ἕλληνος, καὶ ἧς ἡ ἀπόκτησις εἶνε μέγιστον συμφέρον πολιτικὸν καὶ ὁλικὸν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, κεῖται εἰς αὐτὴν τὴν εἴσοδον τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, ἀριστερᾷ τῷ εἰσιόντι, ἐπὶ τοῦ ἄκρου τῆς χερσονήσου, ἥτις πρὸς Μ. κατερχομένη ἐκ τῶν δυτικῶν ἄκρων τῆς Ἠπείρου ἀποτελεῖ τὸ δυτικὸν ὅριον τοῦ κόλπου.

Ἡ πόλις ἐκτείνεται κατὰ μῆκος τῆς παραλίας, ἔχουσα περὶ τὸ μέσον καὶ ἀθλίαν προκυμαίαν κτιστὴν, καὶ ταύτην πολλαχοῦ διακοπτομένην ἐν μέσῳ. Ἡ ἐκ τῆς θαλάσσης θέα τῆς πόλεως εἶνε πενιχρὰ, μόνον ὑψικομά τινα δένδρα ἐντὸς αὐτῆς, ὁ ὄπισθεν αὐτῆς φαινόμενος ἐλαιών, καὶ δύο μιναρέδες ὑψούμενοι τῶν δύο τζαμίων, δίδουσί πως ὄψιν γραφικὴν, ἣν ἐπαυξάνουσι καὶ τὰ προσωρμισμένα πλοῖα. Ἡ πόλις ἔχει σχῆμα παραλληλογράμμου, ὁδοὺς δὲ λαβυρινθώδεις, στενὰς καὶ ἀκαθαρτοτάτας· μία μόνον τῶν ὁδῶν εἶνε ὁπωσοῦν εὐθεῖα, κατὰ μῆκος τῆς παραλίας καὶ ὄπισθεν τῶν παραλίων οἰκιῶν, ὅπου ὑπάρχουσι τὰ ἐμπορικὰ καταστήματα, ἡ ἀγορὰ, καὶ συρροὴ τῶν πολιτῶν γίνεται. Αἱ οἰκίαι τῆς πόλεως, 1000 περίπου τὸν ἀριθμὸν, εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μονώροφοι, ὀλίγαι δὲ ὑπάρχουσι διώροφοι. Περιέχει δὲ εἰς τὰ πέριξ καὶ ἱκανὸν ἀριθμὸν καλυβῶν πενιχρῶν. Ἔχει δύο τζαμία, ὧν τὸ βόρειον ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ Πασσᾶ, κομισθέντος τοῦ ὑλικοῦ ἐκ τῶν ἐρειπίων τῆς Νικοπόλεως· ἔχει ὡσαύτως καὶ πύργον ὡρολογίου δεικνύοντος τὰς ὥρας τουρκιστί, ἐφ' οὗ ὑπάρχει πλὰξ κεκομμένη μετ' ἀνθεμίου φέρουσα μηνοειδῶς γεγραμμένην τὴν λέξιν «Νικοπόλεως», κομισθεῖσα βεβαίως ἐκ τῶν ἐρειπίων. Πρὸς Δ. τῆς πόλεως ὑπάρχει ἀβαθὺς καὶ ἀσκεπὴς χάνδαξ, εἰς ὃν ἐμπίπτουσι πᾶσαι αἱ ἀκαθαρσίαι τῶν ἐν αὐτῇ ἐλαιοτριβείων καὶ τῶν παρακειμένων οἰκιῶν, ἐξ οὗ ἀναδίδεται δυσωδία ἀνυπόφορος καὶ νοσηρά.

Οἱ κάτοικοι τῆς Πρεβέζης συμποσοῦνται εἰς 5 ἢ 5,500, ὧν 1000 Ὀθωμανοί. οἱ δὲ λοιποὶ Χριστιανοί, εὑρίσκονται δὲ καὶ Ἰουδαῖοί τινες ἔμποροι. Ἔχουσι σχολεῖον Ἑλληνικὸν ἀρρένων καὶ θηλέων καὶ δύο Τουρκικὰ ἀρρένων. Εἰς τὸ σχολεῖον τῶν θηλέων φοιτῶσι καὶ κοράσια τῶν Ὀθωμανῶν. Τὸ σχολεῖον τῶν ἀρρένων συντηρεῖται ἐκ κληροδοτήματος Ἀναστασίου Θεοφάνους καὶ καλεῖται *Θεοφάνειος σχολή*· κατέλιπε δὲ κληροδότημα ὑπὲρ τῆς σχολῆς καὶ ὁ Θεόδωρος Τσιντόσης Πρεβεζαῖος ὡσαύτως. Τὰ εἰσοδήματα τῆς σχολῆς ἐκ τοῦ κληροδοτήματος ἀνέρχονται εἰς 18,000 γρόσια.

Τὸ παρθεναγωγεῖον, οὗτινος ἡ προαγωγὴ ὀφείλεται εἰς τὸν μακαρίτην Βωστάθιον Σίμον, ἔχει κληροδότημα 5,000 γροσίων, συντηρεῖται δὲ καὶ ἐκ τῆς κοινότητος.

Πλὴν τῆς παραγωγῆς τοῦ ἐλαίου, ἐκθλιβομένου διὰ ἀτελῶν μηχανῶν, οὐδεμία ἄλλη βιομηχανία ὑπάρχει ἰδιάζουσα ἐν τῇ πόλει. Καθόλου δ' εἰπεῖν ἡ Πρέβεζα εἶνε πόλις διαμετακομιστικοῦ ἐμπορίου, ὡς ἐπίνειον χρησιμεύουσα καὶ ἀγορὰ τῆς Ἠπείρου. Ἐν τῷ λιμένι αὐτῆς, ὅστις εἶνε αὐτὸ τὸ ἐσωτερικὸν στόμιον τοῦ κόλπου, εὑρίσκονται πάντοτε πλοῖα ἱστιοφόρα, ἐν δὲ μόνον ἀτμόπλοιον τῆς ἑταιρίας Lloyd διατηρεῖ τὴν συγκοινωνίαν μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἐμποδιζομένου τοῦ εἴσπλου εἰς ἄλλα ἀτμόπλοια ἄνευ ἀδείας πρὸς τοῦτο διαταγῆς τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει κυβερνήσεως.

Ἡ Πρέβεζα ὑπάγεται εἰς τὴν διοικοδοσίαν τοῦ βαλῆ τῶν Ἰωαννίνων, ἐδρεύει δ' ἐν αὐτῇ μουτασελίφης ἔχων ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν του Πρέβεζαν, Πάργαν καὶ Μαργαριτί. Ἐκκλησιαστικῶς δὲ ὑπάγεται εἰς Ἄρταν, ἧς ὁ ἐπίσκοπος φέρει τὸν τίτλον Ἄρτης καὶ Πρεβέζης. Ἡ πόλις ἔχει πολ-

λάς χριστιανικὰς ἐκλησίας, μίαν τῶν καθολικῶν καὶ δύο τζαμία. Τοῦ ἑνὸς δὲ τοῦ πρὸς Β. τῆς πόλεως τζαμίου ὁ μιναρὲς κεῖται εἰς πλάτος Β. 30° 56′ 30″ καὶ μῆκος Ἀν. 18°, 25′, 40″ τοῦ μεσημβρινοῦ τῶν Παρισίων.

Ἡ πόλις τῆς Πρεβέζης εἶνε ἐκτισμένη ἐπὶ ὁμαλοῦ ἐδάφους, σχεδὸν ἀλιτενοῦς· περιβάλλεται δ' ἐκ τῆς ξηρᾶς ὑπὸ πλατείας καὶ βαθείας τάφρου, ἐχούσης περίμετρον 2,780 μέτρων καὶ τὰς κλίσεις λιθοκτίστους. Συγκοινωνεῖ δὲ ἡ πόλις μετὰ τῶν ἐκτὸς διὰ 3 πυλῶν φρουρουμένων, καὶ διὰ γεφυρῶν ξυλίνων καὶ ἀκόμψων. Περὶ τὴν πόλιν ὑπάρχουσιν 6 τεχνιτὰ ὀχυρώματα, ὧν τὰ 5 συνέχονται μετ' αὐτῆς, τὸ ἕκτον δὲ, ὁ Παντοκράτωρ, ἐπιθαλάσσιον ὄν, κεῖται ἐκτὸς τῆς τάφρου, εἰς τὴν ἄκραν τῆς χερσονήσου, ἐφ' ἧς ἡ πόλις, προστατεῦον τὴν εἴσοδον τοῦ κόλπου. Παρὰ τὸ φρούριον τοῦτο κεῖται ὁ μεσημβρινὸς προμαχὼν τοῦ Ἁγ. Γεωργίου, καὶ εἶτα τὰ Πληροσάραγα τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ. Ἡ βορειοτέρα τῶν Πυλῶν καλεῖται τοῦ Βαθέος διότι ἐκ ταύτης ἄγει ἡ παραλία ὁδὸς εἰς Βαθύ, οὕτω καλουμένου τοῦ στενοῦ καὶ ἐπιμήκους θαλασσίου ΒΑ. μυχοῦ τοῦ κόλπου, ἔχοντος ἔνθεν καὶ ἔνθεν κεκαλλιεργημένους ἀγροὺς, κήπους καὶ ἐλαιῶνας. Ἐν δεξιᾷ δ' εὐθὺς μετὰ τὴν ἔξοδον ἐκ τῆς πύλης ταύτης, καὶ τῆς τάφρου, ὑπάρχει κρήνη ἐξ ἧς ὑδρεύονται τὰ πλοῖα.

Τὰ περίχωρα τῆς πόλεως Πρεβέζης δὲν περιέχουσι κατοικίας, ἀλλ' εἶνε πάντα περφυτευμένα ἐξ ἐλαιώνων, διὰ μέσου τῶν ὁποίων εἰς ἀπόστασιν μιᾶς ὥρας βαδίζει τις ὑπὸ σκιάν. Ὁ ἐλαιὼν τῆς Πρεβέζης ἀποτελεῖ τὸν κυριώτερον πλοῦτον τῶν κατοίκων της.

Πρὸς Β. τῆς πόλεως καὶ εἰς ἀπόστασιν μιᾶς καὶ ἡμισείας ὥρας, ὁδὸς ἱκανῶς καλὴ καὶ εὐθεῖα φέρει εἰς τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Νικοπόλεως, ἣν ἔκτισεν ὁ Αὔγουστος μετὰ τὴν ἐν Ἀκτίῳ νίκην ἐπὶ τοῦ στενοῦ λαιμοῦ τῆς χερσονήσου, ὃν βρέχουσιν ἀφ' ἑνὸς μὲν τὰ ὕδατα τοῦ Ἰονίου Πελάγους, ἀφ' ἑτέρου δὲ τοῦ Ἀμβρακικοῦ. Ἔστε διὰ θαλάσσης πορευθῇ τις, κάμπτων τὸ ἄκρον Σκαφιδάκι, εἰς Νικόπολιν, εἴτε διὰ ξηρᾶς, ἡ πρώτη ὄψις τῶν ἐρειπίων αὐτῆς ἅμα διέλθῃ τὴν ἀκρόπολιν, ἐφ' ἧς νῦν τουρκικὸν στρατόπεδον εὑρίσκεται, προξενεῖ ἐντύπωσιν· δὲν εἶνε πολλὰ, ἀλλὰ ἡ δι' ἑνὸς βλέμματος θέα τῶν ἐρειπίων τοῦ μεγάλου περιβόλου πόλεως κοιμωμένης τὸν αἰώνιον ὕπνον τῆς καταστροφῆς, ἄλλοτε δὲ μεγάλης, ἐμπνέει συγκίνησιν καὶ λύπην, ἣν ἐπιτείνει ἔτι μᾶλλον ἡ ἐντελὴς σήμερον ἐρημία τῶν τόπων. Ἡ ἐν ὥρᾳ χειμῶνος ἐπίσκεψις τῶν ἐρειπίων εἶνε δυσχερὴς, διότι δύναταί τις εἰπεῖν ὅτι πᾶσα ἡ πόλις ἀποτελεῖ μέγα ἕλος, πανταχόθεν ἐκρεόντων ὑδάτων. Διὰ τῶν ἐρειπίων τῆς Νικοπόλεως διέρχεται ἡ πρὸς τὰ Ἰωάννινα ἄγουσα ὁδὸς, ἔχουσα λιθόστρωτον ἐν τμήμα αὐτῆς ἕνεκα τοῦ ἕλους. Πρὸς Ἀν. τῶν ἐρειπίων ὑπάρχει λιμνοθάλασσα, τὸ *Μάζωμα*, ἔνθα καὶ μικρὸν ἰχθυοτροφεῖον.

Ἐκ τῶν ἐρειπίων τῆς Νικοπόλεως σώζονται μέγα μέρος τῶν τειχῶν προχείρου κατασκευῆς, ἡ μεγάλη δυτικὴ πύλη, ἥτις ἐκλείετο, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἐπὶ τῶν ἑκατέρωθεν αὐλάκων καὶ τοῦ σχιστῆς ὀροφῆς, διὰ θύρας ἀνασπαστῆς, τὸ θέατρον ἐπὶ τοῦ λόφου *Γκελέφι*, ἱκανῶς διατηρηθὲν, καὶ ἕτερά τινα οἰκοδομήματα μικρότερα.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ Πρεβέζης, πόλεως, ἥτις ὡς ἐκ τῆς θέσεως αὐτῆς μέλλει νὰ κατασταθῇ ἀπελευθερουμένη μεγάλη καὶ πολύανδρος, καὶ συγκεντρώσῃ ἐν ἑαυτῇ ἅπαν τὸ ἐμπόριον τῆς Ἠπείρου καὶ τῶν παραλίων τοῦ Ἀμβρακικοῦ, ἔχουσα θέσιν τερπνὴν, εὐάερον, κυρίαν δύο θαλασσῶν.

Ἡ ἑτέρα πόλις τοῦ Ἀμβρακικοῦ, ἐφ' ἧς κυματίζει μὲν ἡ Ἑλληνικὴ σημαία, ἀλλ' οὐδὲν μετέβαλε τὴν τουρκικὴν αὐτῆς ὄψιν καὶ τὴν πενιχρότητα εἶνε ἡ

Βόνιτσα, ἀπέχουσα διὰ θαλάσσης ἐκ τῆς Πρεβέζης 9 μίλια. Αὕτη κεῖται εἰς τὸν μυχὸν τοῦ ἀναπεπταμένου ὁμωνύμου κόλπου, ὃν σχηματίζουσι τὰ ἀκρωτήρια πρὸς Δ. τὸ τῆς Παναγίας καὶ πρὸς Α. ἡ Γελάδα. Πρὸς Α. τῆς παραλίας Βονίτσης καὶ ἐντὸς τοῦ κόλπου ὑπάρχει νησὶς *Κουκοῦμι*. Ἡ Βόνιτσα εἶνε πολίχνη οἰκουμένη ὑπὸ 2,000 περίπου κατοίκων, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Βονίτσης καὶ Ξηρομέρου καὶ τοῦ δήμου Ἀνακτορίων. Αἱ οἰκίαι της 400 περίπου εἶνε μικραὶ, αἱ ὁδοὶ ἀνώμαλοι καὶ ἀκάθαρτοι. Πρὸς Α. ταύτης κεῖται προάστειον *Μπούγαλι*, ὅπου καθὼς καὶ ἐν Βονίτσῃ ὑπάρχει ἱκανὸς ἀριθμὸς καλυβῶν, σχήματος τετραγώνου, πλεκτῶν, ἃς ἐπιχρίουσι διὰ πηλοῦ, ἐντὸς τῶν ὁποίων οἰκοῦσι πτωχοὶ γεωργοὶ καὶ χειρώνακτες.

Τῆς πόλεως ὑπέρκειται φρούριον ἐνετικὸν, ἔνθα τὰ νῦν ὁ στρατὸν, 50 μέτρα ὑψηλὸν ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, ἔχον λαμπρὰν θέαν ἐπὶ τὰ πέριξ· ἐξ αὐτοῦ φαίνεται τὸ πλεῖστον τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, τὰ ὄρη Τσουμέρκας, Μακρυνόρους, Ὀλύτσικας, τὰ βουνὰ τοῦ Σουλίου, ἡ Πρέβεζα καὶ διὰ τοῦ τηλεσκοπίου ἡ Ἄρτα, πρὸς τὸ μέρος δὲ τῆς ξηρᾶς, ἡ χλοερὰ πεδιὰς τῆς Βονίτσης, καὶ πᾶσαι αἱ οἰκίαι τῆς πολίχνης. Τὸ φρούριον δὲ τοῦτο μᾶλλον ἐκτίσθη ἵνα προστατεύῃ τὴν πόλιν ἐκ τῶν ἐπιδρομῶν ἀπὸ τῆς ξηρᾶς τῶν Ἀκαρνάνων, ἢ ὅπως φυλάσσῃ τὴν πολίχνην ἀπὸ θαλάσσης. Πρὸς δυσμὰς τοῦ φρουρίου, παρὰ τοὺς πρόποδας αὐτοῦ, κεῖται ἱκανὴς περιφερείας λιμνοθάλασσα καλουμένη *Μυρτάρι*, περὶ ἧς εἰρήνεγκον ἄλλοτε τὴν ὑπόνοιαν, ὅτι εἶνε τὸ ἀρχαῖον Μυρτούντιον, ὅπερ οἱ νεώτεροι γεωγράφοι θέτουσιν εἰς τὴν μεταξὺ Ζαβέρδας καὶ Βονίτσης ὑπάρχουσαν λίμνην Βουρκαρλίβαδο*.

Περὶ τὴν πόλιν τῆς Βονίτσης ὑπάρχουσιν ἔλη

*. Ὅρα ἐμὴν συγγραφὴν Ὑπομνήματα περιγραφικὰ τῶν Κυκλάδων νήσων. Ἄνδρος, Κέως, σελ. 212.

καθιστῶντα τὸ κλίμα αὐτῆς νοσηρὸν, διὰ μέσου δὲ τῆς πολίχνης ῥέει αὖλαξ ποταμίου ὕδατος, καὶ καθ' ὅλην δὲ τὴν παραλίαν ταύτης μέχρι προαστείου τοῦ Μπούχαλι ἐκβάλλουσιν εἰς τὴν θάλασσαν διάφοροι βύακες.

Νομίζομεν ὅτι ἂν πρὸ χρόνων καὶ εὐθὺς μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν πραγμάτων τῆς Ἑλλάδος ἐμελετᾶτο ἡ τοπογραφία τῶν μερῶν τούτων καὶ κατεσκευάζετο ὁδὸς ἁμαξιτὴ μεταξὺ Βονίτσης καὶ Ζαβέρδας, χωρίου κειμένου εἰς τὸν μυχὸν τοῦ κόλπου τοῦ σχηματιζομένου ὑπὸ τῆς Λευκάδος καὶ τῶν δυτικῶν παραλίων τῆς Ἀκαρνανίας, ἡ Βόνιτσα ἤθελε κατασταθῆ σταθμὸς διαβάσεως τῶν Ἠπειρωτῶν εἰς τὴν Ἀνατολήν. Καὶ ἤρξατο μὲν πρὸ χρόνων ἀπὸ Ζαβέρδας ἡ κατασκευὴ ὁδοῦ, ἀλλὰ διεκόπη. Πρό τινος δ' ἐπανελήφθησαν αἱ ἐργασίαι χάριν τῶν στρατιωτικῶν κινήσεων καὶ ἐξακολουθοῦσιν ὅπως ἡ ὁδὸς κατασταθῇ βατὴ εἰς ἁμάξας. Ἡ ἀπόστασις ἀπὸ Ζαβέρδας εἰς Βόνιτσαν εἰς πεζὸν εἶνε ὥραι 3.30′.

Τὰ ὀλίγα ταῦτα περὶ τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, ἐκ προχείρων σημειώσεων, ἃς ἐτηρήσαμεν διελθόντες τὰ μέρη ταῦτα, ἐγράψαμεν, ὅπως δώσωμεν ἀμυδρὰν ἰδέαν εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς «Ἑστίας» περὶ οὗ γίνεται τόσος λόγος σήμερον καὶ οὕτινος τὴν κατοχὴν τηρεῖ ἡ Τουρκία εἰς ἑαυτήν. Ἡ ὑποσχεθεῖσα παραχώρησις τοῦ Πηγασητικοῦ κόλπου, ἢ κόλπου τοῦ Βώλου, δι' οὗ συγκοινωνεῖ ἡ Θεσσαλία, σώζει μὲν τὰ ΒΑ. ὅρια τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ ἀμέσου ἀπειλῆς, ἡ ἄρνησις ὅμως τῆς παραχωρήσεως τοῦ Ἀμβρακικοῦ διατηρεῖ τὴν ἀπειλὴν ἐκ δυσμῶν, καὶ καταδικάζει εἰς νέκρωσιν ὅλας τὰς ΒΔ. ἐπαρχίας τῆς Ἑλλάδος. Ἀποτελεῖται δ' ἐνταῦθα ὅριον ἑλληνικὸν, οἷον ὑπῆρχε καὶ πρίν, ἐναντίον παντὸς κανόνος στρατιωτικοῦ καὶ πολιτικοῦ τῆς ὁροθεσίας τῶν ἐθνῶν.

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

(Μυθιστορία Ι. Ῥουφφίνη.—Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου).

Συνέχεια· ἰδε σελ. 229.

Ε.'

Μάχη ἐκ παρατάξεως

Μόλις εἶχεν ἐπιστρέψει ὁ Σὶρ Ἰωάννης, καὶ ἀκούσας κρότον ἁμάξης ταχέως προσερχομένης, ἀνεπήδησε καὶ ἔδραμεν εἰς τὸν ἐξώστην. Ἤτο ἡ ἅμαξά του, ἥτις ἔστη μετ' ὀλίγον πρὸ τῆς ἔξω θύρας. Κατῆλθε δ' ἐξ αὐτῆς μικρός τις, χονδρὸς καὶ μεσήλιξ κύριος, ὃν ὁ Γιάννης ὡδήγησε διὰ τοῦ κήπου.

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἔσπευσε νὰ κλείσῃ τὴν θύραν, δι' ἧς ἐκοινώνει πρὸς τὴν αἴθουσαν τὸ δωμάτιον τῆς Χούτσινς, εἶτα δ' ἐπανῆλθεν εἰς τὴν σκοπιάν του ἐγκαίρως, καὶ εἶδε τὸν νεήλυδα ἱστάμενον κάτω τῆς κλίμακος, ἀποκαλυπτόμενον, ἐξάγοντα τοῦ κόλπου του λευκότατον μανδήλιον καὶ σπογγίζοντα βραδέως τὴν μεγάλην φαλακράν του κεφαλὴν ἥτις ἤστραπτεν ὑπὸ τὸν ἥλιον ὡς σφαῖρα χρυσοῦ, εἶτα δὲ παρατηροῦντα ταχέως τὴν ἐνδυμασίαν του, τινάσσοντα ἐκ τοῦ προχείρου τὸν κονιορτὸν τῶν ὑποδημάτων του, καὶ ἀνεβαίνοντα τέλος τὴν κλίμακα.

— Ἰατρὸς πρέπει νὰ εἶνε, ἐψιθύρισεν ὁ βαρωνέτος, ἀφοῦ εἶδεν ἐγγύτερον τὸ εὐρὺ καὶ χρηστὸν ἀγγλικὸν πρόσωπον τοῦ ἐρχομένου, τὸν προσφάτως ἐξυρισμένον πώγωνά του, καὶ τὸν ἀπαραίτητον μέλανά του ἐπενδύτην, ὃν κατεδείκνυεν ἔτι μελανώτερον ὁ ἄψογος λευκός του λαιμοδέτης καὶ ὁ χιονόλευκος χιτών του.

Ἡ καρδία τοῦ Σὶρ Ἰωάννου ἤνοιξεν εὐαρέσως, ὡς ἀνοίγει ὑπὸ τὰς εὐεργετικὰς ἀκτῖνας ὀκτωβριανοῦ ἡλίου τὸ ὑπὸ πρωΐνου παγετοῦ νοσῆσαν ἄνθος.

Ὁ βαρωνέτος ὑπεδέχθη τὸν ξένον μεθ' ὅλης τῆς ἐγκαρδίου φιλοφροσύνης, ὅσην ἐπέτρεπεν αὐτῷ ὁ χαρακτήρ του καὶ αἱ ἕξεις του. Ἔτεινε πρὸς αὐτὸν τὸν λιχανὸν καὶ τὸν μέσον δάκτυλον τῆς δεξιᾶς του καὶ τοῦ ἐζήτησε μάλιστα τυπικῶς συγγνώμην διὰ τὸν κόπον, τὸν ὁποῖον τοῦ ἔδιδε. Ὁ ἰατρὸς ἐδέξατο μεθ' ὅλης τῆς προσηκούσης εὐλαβείας, μεταξὺ τοῦ ἀντίχειρος καὶ τοῦ λιχανοῦ του, τοὺς δύο δακτύλους τοῦ βαρωνέτου καὶ τοὺς ἔθλιψε κάπως ἰατρικῶς, ὡς εἰ ἐζήτει τὸν σφυγμόν των. Μετὰ τοῦτο ὁ ἰατρὸς Ἤρκε —διότι οὕτως ἐκαλεῖτο ὁ νέος ἰατρὸς—μεθ' ὅλης τῆς ἀπαθείας ἀνδρὸς συγχρωτισθέντος πρὸς ἀνθρώπους πάσης τάξεως καὶ παντὸς ἔθνους κ' εὐκόλως ἀνακαλύπτοντος τὰς ἀδυναμίας καὶ τὸ νόσημα ἑκάστου, παρεκάλεσεν ἐν πρώτοις τὸν Σὶρ Ἰωάννην νὰ μὴ κάμνῃ λόγον περὶ κόπου· ἡ ὑπηρεσία του, εἶπεν, ὤφειλε νὰ ἦνε καὶ ἦτο εἰς τὰς διαταγὰς παντὸς ἐν γένει ἀῤῥώστου, καὶ καθήκον εἶχε νὰ ἦνε πάντοτε πρόθυμος. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲ, οἱονδήποτε κόπον ἀντήμειβεν ἡ τιμὴ ὅτι ἀπήλαυεν οὕτω τῆς γνωριμίας τοῦ Σὶρ Ἰωάννου Δάβεν (οἱ δύο κύριοι ἐχαιρετίθησαν ἀμοιβαίως), καὶ ἡ εὐχαρίστησις, ὅτι ἤθελε φανῆ, ὡς τοὐλάχιστον ἤλπιζε, χρήσιμος εἰς τὴν δεσποινίδα Δάβεν, τῆς ὁποίας εἶχε μάθει παρὰ τοῦ ὑπηρέτου τὸ ἀτύχημα.

Πάντα ταῦτα ἀνταπεκρίνοντο ἐντελῶς εἰς τὰς περὶ τοῦ πρέποντος ἰδέας τοῦ βαρωνέτου, καὶ ἡ ἀνακούφισις ἣν ἠσθάνθη ἀκούων τὸν ἰατρὸν Ἤρκε ἠδύνατο νὰ παραβληθῇ πρὸς τὴν εὐχαρίστησιν ἀνθρώπου, ὅστις διέφυγε κίνδυνον πνιγμοῦ. Καθ' ὃν δὲ χρόνον διεκόπτετο ὁ εὐτραφὴς μικρὸς ἰατρὸς, ἵνα ἀναπνεύσῃ, ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἔλαβε καιρὸν νὰ εὐλογήσῃ τὴν θείαν πρόνοιαν, ἥτις τῷ ἀπέστειλεν ἰατρὸν τοσοῦτον καλοκατεσκευασμένον. Τέλος, μεθ' ὅλα τὰ προσήκοντα προοίμια, οἱ δύο ἄγγλοι ἐκάθισαν, καὶ ὁ Σὶρ Ἰωάννης, ἤρχισε τὴν μακρὰν διήγησιν τῶν ἀτυχημάτων του, μέχρι τῆς τελικῆς καταστροφῆς τῆς ἀνατραπείσης ἁ-

μάξης, ἣν ἐν τῇ ἀγανακτήσει του ἐχαρακτήρισεν ὡς προφανῆ ἀπόπειραν φόνου.

— Μὴ μ' ἐρωτᾶτε τοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους εἶχε πιθανῶς αὐτὸς ὁ ἄθλιος, ἐξῆ ολούθησε λέγων ὁ Σὶρ Ἰωάννης, ἐπὶ μᾶλλον ἐξαπτόμενος.— διότι ὁ Σὶρ Ἰωάννης εἶχεν ἀνάγκην νὰ ὀργισθῇ καὶ ἠγωνίζετο παντὶ σθένει νὰ ἐρεθισθῇ· — τοὺς ἀγνοῶ, τοὺς λόγους· ἀλλ' ἦτον ἀναντιρρήτως προμελέτη, κύριε, καὶ ἀπόδειξις φανερὰ εἶνε ἡ ἀδιαφορία τοῦ ἀθλίου ἐκείνου μετὰ τὸ δυσύχημα. Οὐδὲ τὸ μικρὸν του δάκτυλον ἐκίνησε διὰ νὰ μᾶς βοηθήσῃ. Ἔμεινεν ἀπαθὴς ὡς τὰ ἄλογά του, καὶ ἀκόμη ἀπαθέστερος, διότι κ' ἐκεῖνα τὰ ταλαίπωρα ἔτρεμον ἀπὸ τὸν φόβον των.

Μετὰ τοῦτο διηγήθη ὁ Σὶρ Ἰωάννης, τὴν αἰφνίδιον ἐμφάνισιν τοῦ ἰατροῦ Ἀντωνίου.

— Δὲν εἶδα παραδοξότερον ἰατρόν, εἶπεν ὁ βαρωνέτος· γένειον γάλλου σκαπανέως, καὶ πῖλος τρομπονοειδὴς λῃστάρχου θεατρικοῦ.

Ἡ εὐγενὴς προσοχὴ τοῦ ἰατροῦ Ἤρκε ηὔξησεν ἔτι πρὸς ταῦτα καὶ λεπτὸν μειδίαμα διέστειλε τὰ χείλη του.

Ἦτο ἄρά γε τὸ μειδίαμα ἐκεῖνο φιλοφρόνημα πρὸς τὸν διηγούμενον βαρωνέτον, ἢ ἀντανάκλασις ἰδέας τινὸς αἰφνιδίου; Ἀγνοοῦμεν.

— Ὁ ἰατρὸς αὐτὸς Ἀντώνιος, ἂν ἀληθῶς οὕτω λέγεται, μᾶς φωνάζει ὅτι εἶνε ἰατρὸς, καὶ χωρὶς κανὲν ἄλλο προοίμιον ὁρμᾷ ἐπὶ τῆς κόρης μου, ἀρχίζει νὰ τῆς ἐξετάζῃ τὸν πόδα, λέγει ὅτι εἶνε ἁπλοῦν στραγγάλισμα, καὶ ἀναλαμβάνει νὰ τὴν μεταφέρῃ ἐδῶ, χωρὶς κἂν νὰ ἐρωτήσῃ τὴν γνώμην μας. Καὶ δὲν φθάνει τοῦτο, κύριε! ἐξηκολούθησε μετ' ἐμφάσεως ὁ Σὶρ Ἰωάννης. Λέγω μετ' ὀλίγον, πολὺ φυσικῶς, ὅτι σκοπὸν ἔχω νὰ ἐξακολουθήσω τὸν δρόμον μου πρὸς τὴν Νίκαιαν μετ' ὀλίγας ὥρας ἀναπαύσεως. — «Ὥρας! ἀνακράζει ὁ κύριος· δὲν λέγετε ἑβδομάδας καλλίτερα!» Ἑβδομάδας! Κ' ἐπειδὴ ἐγὼ διαμαρτύρομαι ἐναντίον αὐτῆς τῆς τερατώδους ἀποφάσεως, ὁ χρηστὸς ἀποφαίνεται ὁριστικῶς ὅτι ἡ θυγάτηρ μου δὲν δύναται νὰ μετακομισθῇ ἐντὸς τεσσαράκοντα ἡμερῶν. Τεσσαράκοντα ἡμερῶν! Τὸ πρᾶγμα εἶν' εὔκολον δι' αὐτὸν, ἀλλὰ δὲν εἶν' εὔκολον δι' ἐμὲ νὰ ζήσω ἐδῶ τεσσαράκοντα ἡμέρας. Ἀφίνω ὅτι ὁ υἱός μου, ὁ λοχαγὸς Δάβεν, φθάνει εἰς τὴ Λονδῖνον περὶ τὰ τέλη τοῦ μηνὸς μετ' ἀπουσίαν ἓξ ἐτῶν.

— Δυσάρεστον, τῇ ἀληθείᾳ, παρετήρησεν ὁ ἰατρὸς Ἤρκε.

— Δὲν ἐννοῶ βέβαια, προσέθηκεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης, ὅτι ἡ περίστασις αὐτὴ ἐπηρεάζει διόλου τὴν ὑπόθεσιν· ἀλλὰ σᾶς ἐρωτῶ, κύριε...

— Ἤρκε, εἶπεν ὁ ἰατρός.

— Σᾶς ἐρωτῶ, κύριε Ἤρκε, ὡς μέλος διακεκριμένον τοῦ ἰατρικοῦ σώματος (ὁ ἰατρὸς Ἤρκε προσκλίνει), εἶνε δυνατὸν ἁπλοῦν στραγγάλισμα νὰ ἐμποδίσῃ ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας ὁδοιπορίαν δι' ἁμάξης ἀναπαυτικωτάτης;

Ὁ ἰατρὸς Ἤρκε, ἀπεριστρόφως οὕτω ἐρωτώμενος, ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ θυλακίου τοῦ ὑπενδύτου του βαρεῖαν χρυσῆν ταμβακοθήκην, φέρουσαν ἐπιγραφὴν κεχαραγμένην ἐπὶ τοῦ καλύμματος, ἐκτύπησεν αὐτὴν τρὶς διὰ τῶν δακτύλων, ἔτεινεν αὐτὴν πρὸς τὸν Σὶρ Ἰωάννην, ὅστις ἠρνήθη, ἔλαβεν ἔπειτα ἐξ αὐτῆς δραγμίδα ταμβάκου, καὶ ἀπήντησε μετὰ στιγμιαίαν σκέψιν, ὅτι τὸ ζήτημα δὲν ἦτο εὔκολον νὰ λυθῇ ὅσον κατὰ πρῶτον ἐφαίνετο· ἁπλοῦν στραγγάλισμα ἠδύνατο ἐν γένει νὰ θεραπευθῇ ἐντὸς μιᾶς ἢ δύο ἑβδομάδων, μολονότι, ὤφειλε νὰ προσθέσῃ, τῷ εἶχε συμβῇ πολλάκις ν' ἀπαντήσῃ περιπτώσεις λίαν σοβαρᾶς, αἵτινες ἀπῄτησαν ἀνάπαυσιν τελείαν πολὺ μακροτέραν τῆς μνημονευθείσης ὑπὸ τοῦ βαρωνέτου. Εἰς ποίαν κατηγορίαν ὑπήγετο τὸ στραγγάλισμα τῆς μὲς Δάβεν, δὲν ἠδύνατο, ἐννοεῖται, ν' ἀπορανθῇ πρὶν ἀκριβῶς ἐξετάσῃ τὸν πάσχοντα πόδα.

— Αὐτὸ ἀκριβῶς ἐπιθυμῶ, ὑπέλαβεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης, καὶ εἶμαι πρόθυμος νὰ κλίνω ἐνώπιον τῆς αὐθεντείας σας.

— Τότε, Σὶρ Ἰωάννη, μὴ χάνωμεν καιρόν· ὅσον γρηγορώτερα, τόσον καλλίτερα. Ὁ Ἰταλὸς ἰατρὸς εἶν' ἐδῶ;

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἀπήντησεν ἀρνητικῶς.

— Τότε, σᾶς παρακαλῶ, νὰ τοῦ μηνύσετε ἀμέσως, διότι ἡ παρουσία του εἶνε ἀπαραίτητος.

— Αὐτὸ μὲ λυπεῖ πολύ, ἰατρὲ, ἀπεκρίθη μετά τινος δειλίας ὁ βαρωνέτος· διότι, ὅταν ἦλθε σήμερον τὸ πρωὶ ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος, ἀνήγγειλεν ὅτι εἶχε νὰ κάμῃ μίαν ἐπίσκεψιν εἰς τὰ περίχωρα, καὶ ὅτι δὲν ἤθελε πιθανῶς ἐπιστρέψει πρὸ τῆς ἑσπέρας.

— Παράδοξον! ἀνεφώνησεν ὁ ἰατρὸς Ἤρκε, ἀφοῦ ἐγνώριζεν ὅτι ἐμηνύσατε ἰατρὸν ἀπὸ τὴν Νίκαιαν διὰ νὰ κάμετε συμβούλιον.

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἐπὶ μᾶλλον ἀμηχανῶν, ἠναγκάσθη νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι δὲν εἶχεν ὁμιλήσει περὶ τούτου εἰς τὸν ἰατρὸν Ἀντώνιον.

— Θεὲ καὶ Κύριε! ἀλλ' αὐτὸ περιπλέκει τὰ πράγματα! εἶπεν ὁ μακρὸς ἰατρὸς, ἀρχίζων νὰ στενοχωρῆται. Δὲν γνωρίζετε, φίλτατέ μου κύριε, ὅτι κανὼν, κανὼν θεμελιώδης δι' ἡμᾶς τοὺς ἰατροὺς εἶνε νὰ μὴν ἐπισκεπτώμεθα ἀσθενῆ ἄλλου ἰατροῦ εἰμὴ μόνον ἐπὶ παρουσίᾳ του; Εἰς ὡραίαν θέσιν εὑρισκόμεθα! προσέθηκε κατὰ διάνοιαν.

— Ἀλλὰ, ἰατρὲ, δὲν ἠμπορεῖτε εἰς τὴν ἐξαιρετικὴν αὐτὴν περίστασιν νὰ παραβλέψετε ἕνα ἁπλοῦν τύπον; παρετήρησε σοβαρῶς ὁ Σὶρ Ἰωάννης. Ἐἶμεθα εἰς τὴν Ἰταλίαν, καθὼς, ἠξεύρετε, καὶ ὄχι εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

— Ὁ κανὼν εἶνε παντοῦ ὁ ἴδιος, ἀπήντησεν ἀταράχως ὁ ἰατρός. Καὶ δὲν εἶνε ἁπλοῦς τύπος δι' ἡμᾶς, ἡ ἁπλῆ φιλοφροσύνη, ἀλλὰ νόμος, τὸν ὁποῖον καθιερώσαμεν, πρὸς πρόληψιν τῶν ἀτόπων, τὰ ὁποῖα ἄλλως θὰ συνέβαινον. Γνωρίζετε τὴν παροιμίαν: «Ὅπου λαλοῦν...»

— Ἀ! τί καλὰ ποῦ ἤλθετε! ἐξηκολούθησε διακοπτόμενος καὶ ἀλλάσσων ἦθος ὁ ἰατρός. Ἡ ἀπουσία σας εἶχεν ἀρχίσει νὰ μοῦ γίνεται λίαν ἐπαισθητή.

Οἱ λόγοι οὗτοι ἀπηυθύνοντο πρὸς τὸν ἰατρὸν Ἀντώνιον, οὗτινος τὸ εὔσωμον ἀνάστημα εἶχε φανῆ εἰς τὴν θύραν. Ὁ Ἀντώνιος εἶχεν ἐπιστρέψει ταχύτερον τῶν ὑπολογισμῶν του, διαβαίνων δὲ πρὸ τοῦ πανδοχείου καὶ συλλογισθεὶς ὅτι ἡ φρουγανιὰ καὶ τὸ βούτυρον τῆς πρωΐας πιθανὸν ἦτο νὰ ἐπέφεραν δυσπεψίαν τινὰ, ἀνέβη.

Οἱ στρογγύλοι καὶ προέχοντες κρόταφοι τοῦ Ἰταλοῦ ἰατροῦ συνεσπάσθησαν φοβερὰ, καὶ ἀστραπὴν ὀργῆς ἐξηκόντισαν οἱ ὀφθαλμοί του· ἀλλὰ τοῦτο διήρκεσεν ἓν μόνον δευτερόλεπτον, εἰσερχόμενος δὲ εἰς τὴν αἴθουσαν εἶχεν ἀναλάβει ὅλην τὴν προτέραν του ἠρεμίαν καὶ τὸ σύνηθες ἱλαρόν του μειδίαμα. Ὁ ἰατρὸς Ἤρκε ἠγέρθη καὶ προυχώρησε τείνων τὴν χεῖρα εἰς προϋπάντησιν τοῦ Ἰταλοῦ συναδέλφου του. Ὁ δὲ Σὶρ Ἰωάννης εἶδε τότε μετὰ δυσαρέστου ἐκπλήξεως, ὅτι οἱ δύο ἰατροὶ ἐγνωρίζοντο καὶ ἐφαίνοντο μάλιστα φίλοι, ὡς καὶ ἦσαν ἀληθῶς. Εἶχον γνωρισθῇ καθ' ὃν χρόνον ἡ χολέρα ἐμάστιζε τὴν Νίκαιαν καὶ τὰ περίχωρά της, καὶ πολλάκις εἶχον παραστῇ ἀμφότεροι ἐγγὺς ἀγωνιώντων.

— Πῶς ἔχετε, φίλτατέ μου κύριε; εἶπε φαιδρῶς ὁ Ἀντώνιος. Πόσον χαίρω, ὅτι δύναμαι νὰ σᾶς σφίγξω τὴν χεῖρα. Ἤλθατε νὰ ἰδῆτε τὴν νέαν ἀσθενῆ μου; Ὁρίσατε.

— Μ' εὑρίσκετ' ἐδῶ, εἶπεν ὁ ἰατρὸς Ἤρκε, ἐπιθυμῶν πρὸ παντὸς νὰ καθαρίσῃ τὴν θέσιν του, ἐπὶ τῇ ῥητῇ προσκλήσει τοῦ Σὶρ Ἰωάννου Δάβεν, διὰ νὰ λάβω μέρος εἰς συμβούλιον περὶ τῆς δεσποινίδος Δάβεν μετὰ τοῦ ἰατροῦ της, δηλαδὴ μεθ' ὑμῶν, ὡς βλέπω πρὸς μεγίστην μου χαράν. Ὅταν ἀσθενὴς εὑρίσκεται εἰς τόσον καλὰς χεῖρας, εἶμ' ἐντελῶς βέβαιος ὅτι εἶμαι περιττός. Ἐν τούτοις, ἂν δὲν ἔχετε δυσκολίαν...

— Τὴν ἐλαχίστην! εἶπεν ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος, διακόπτων τὴν φράσιν τοῦ συναδέλφου του. Εἶνε πάντοτε τιμὴ δι' ἐμὲ νὰ ὑποβάλω τὴν θεραπείαν μου εἰς κριτὴν τόσον πεφωτισμένον καὶ τόσον ἁρμόδιον.—(Ὁ ἰατρὸς Ἤρκε ἐκίνησε τὴν μικρὰν καὶ εὔσαρκον χεῖρά του, οἱονεὶ ἀποκρούων μετριοφρόνως τὴν φιλοφροσύνην). Καὶ ὄχι μόνον τιμὴ, ἀλλὰ, ἐπιτρέψατέ μοι νὰ προσθέσω, καὶ εὐχαρίστησις, προσέθηκεν ὁ Ἀντώνιος τονίζων τὴν λέξιν. Ἀλλὰ μεταξὺ φίλων οἱ λόγοι εἶνε περιττοί· φοβοῦμαι μάλιστα ὅτι καὶ πολὺ σᾶς ἐκράτησα. Ἂν ὁ Σὶρ Ἰωάννης εἶχε τὴν καλωσύνην νὰ μοῦ εἴπῃ τὸ πρωὶ ὅτι σᾶς ἐπερίμενε, ἐξηκολούθησε βραδέως καὶ ἀτενίζων ἐπὶ τὸν βαρωνέτον, δὲν θὰ μ' εὑρίσκετε ἀπόντα.

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἠσθάνθη τοὺς λόγους τούτους πίπτοντας βαρεῖς ἐπὶ τὴν συνείδησίν του, κ' ἐσιώπησεν, εὐτυχῆ ἑαυτὸν λογιζόμενος ὅτι δὲν εἶχε προφθάσει νὰ ὁμιλήσῃ περὶ τῆς ἀφαιμάξεως.

— Εἶμαι εἰς τὰς διαταγάς σας, συνάδελφε, προσέθηκεν ὁ Ἀντώνιος. Ἀλλὰ πρέπει, νομίζω, νὰ ἐξετάσωμεν καὶ κἄτι τι ἄλλο πρὶν ἴδωμεν τὴν μὲς Δάβεν· τοῦτέστιν, ἂν γνωρίζει, ὅτι...

— Δὲν γνωρίζει τίποτε, εἶπεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης.

— Τότε, ὑπέλαβεν ὁ Ἰταλὸς, ἡ μὲς Δάβεν ἠμπορεῖ νὰ φοβηθῇ, νὰ ἀνησυχήσῃ, θέλω νὰ εἰπῶ, βλέπουσα αἴφνης ἐνώπιόν της δύο ἰατρούς.

— Καὶ δικαίως, εἶπεν οἱονεὶ πρὸς ἑαυτὸν ἀποτεινόμενος ὁ ἄλλος.

— Ἠμπορεῖ φυσικῶς νὰ ὑποθέσῃ, ἐξηκολούθησε σοβαρῶς ὁ Ἀντώνιος, ὅτι ἡ θέσις της εἶνε σπουδαία...

— Ἀληθῶς! πολὺ καλὰ τὸ ἐσκέφθητε, εἶπεν ὁ ἰατρὸς Ἤρκε, μειδιῶν ἐπιχαρίτως. Νέος τὸ σῶμα καὶ γέρων τὴν κεφαλὴν, Σὶρ Ἰωάννη!

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης θὰ ἐπεθύμει ὀλιγώτερον φιλοπαίγμονα τὸν ὁμοεθνῆ του.

— Θὰ ἦτο λοιπὸν φρόνιμον, εἶπε συμπεραίνων ὁ Ἰταλὸς, νὰ παρουσιάσω τὸν κύριον Ἤρκε ὡς ἕνα τῶν φίλων μου...

— Καθὼς εἶνε καὶ ἡ ἀλήθεια, διέκοψεν οὗτος.

— Τὸν ὁποῖον ἀπήντησα κατὰ τύχην, ἐπιστρέφοντα εἰς Νίκαιαν, καὶ τοῦ ὁποίου ἠθέλησα ἐγὼ νὰ λάβω τὴν γνώμην.

Τῆς προτάσεως ταύτης δεκτῆς γενομένης, ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἀπῆλθε ν' ἀναγγείλῃ εἰς τὴν θυγατέρα του τὴν ἐπίσκεψιν τῶν δύο κυρίων.

Ἅμα ὡς οἱ δύο ἰατροὶ ἔμειναν μόνοι, ὁ Ἀντώνιος εἶπεν εἰς τὸν συνάδελφόν του.

— Πρέπει νὰ ὠφεληθῶ ἀπὸ τὴν στιγμὴν αὐτὴν, διὰ νὰ σᾶς ἐξηγήσω, ὅτι ἡ περίπτωσις περὶ ἧς πρόκειται εἶνε λίαν σοβαρᾶς φύσεως. Ἔχομεν κάταγμα τῆς κνήμης καὶ ἐξάρθρωσιν συγχρόνως τοῦ ποδός.

Ὁ ἰατρὸς Ἤρκε ἐμόρφασε μεγάλως καὶ ἀνεφώνησεν.

— Ὦ! ὤ! κακὸν, κάκιστον!

— Δυσάρεστος ἐπιπλοκὴ, τῇ ἀληθείᾳ, ἐξηκολούθησεν ὁ Ἀντώνιος. Μὴ θέλων ν' ἀνησυχήσω τὴν ἀσθενῆ μου, ἥτις εἶνε κόρη πολὺ λεπτοφυὴς καὶ εὐαίσθητος, ὠνόμασα τὸ πρᾶγμα ἁπλοῦν στραγγάλισμα.

— Καλὴ ἰδέα, εἶπεν ὁ ἄγγλος.

— Ἐνῷ δὲ ἡτοιμαζόμην νὰ ἐξηγήσω εἰς τὸν πατέρα τὴν ἀλήθειαν, τὸν εἶδα τόσον φοβισμένον, ὥστε ἔχασα τὸ θάρρος. Τώρα βλέπω, ὅτι ἴσως ἔσφαλον, καὶ ἂν σεῖς νομίζετε, ὅτι καλλίτερον εἶνε νὰ μάθῃ τὴν ἀλήθειαν...

— Διόλου, διέκοψε ζωηρῶς ὁ γέρων κύριος. Πρὸς τί; Ἐφέρθητε εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν εὐγενέστατα καὶ λεπτότατα.

Δραξάμενος δὲ τῆς χειρὸς τοῦ Ἀντωνίου ὁ βραχύσωμος ἰατρὸς, ἔσφιγξεν αὐτὴν ἐγκαρδίως.

Τὴν ἔκχυσιν ταύτην τοῦ ἄγγλου διέκοψεν ἡ Χούτσινς, ἀγγέλλουσα ὅτι ἡ κυρία της ἦν ἑτοίμη νὰ δεχθῇ τοὺς κυρίους. Οὗτοι δὲ ἠκολούθησαν τὴν θαλαμηπόλον καὶ εἰσῆλθον παρὰ τῇ δεσποινίδι Δάβεν συμπλέκοντες; τοὺς βραχίονας, ἵν' ἀφαιρέσωσι τῆς ἀσθενοῦς πάντα ἐνδεχόμενον περὶ τῆς φιλίας των διστάγμόν.

Ὁ ἰταλὸς παρέστησεν ἐπιτήμως τὸν ἄγγλον ὡς συνάδελφον καὶ φίλον του, ὁ δὲ ἰατρὸς Ὕρκε, συμμορφούμενος πρὸς τὴν περίστασιν, ἀπέτεινε μυρίους εὐαρέστους λόγους εἰς τὴν νεάνιδα, ἥτις ὑπεδέξατο τὸν νέον ἰατρὸν προσηγόρως μὲν, ἀλλὰ ψυχρῶς. Ἡ ἐξέτασις τοῦ ποδὸς διήρκεσε μόλις ἓν λεπτόν. Μετὰ τυπικάς τινας ἐρωτήσεις τοῦ ἰατροῦ Ὕρκε, ἐξέφρασεν οὗτος τὴν ἐλπίδα ταχείας θεραπείας, καὶ οἱ δύο ἰατροὶ ἀπεσύρθησαν, ὡς καὶ ὁ Σὶρ Ἰωάννης.

Εὗρον τὴν τράπεζαν ἑστρωμένην ἐν τῇ αἰθούσῃ, καὶ ὀρεκτικώτατον πρόγευμα παρατεθειμένον, χάρις εἰς τὸν προνοητικὸν Γιάννην, ὅστις εἶχεν ὠφεληθῆ ἐκ τῆς εἰς Νίκαιαν ἐκδρομῆς του, ἵνα κομίσῃ προμήθειαν βῶδινοῦ, τείου καὶ νωποῦ βουτύρου, καὶ παραγεμίσῃ πᾶσαν διαθέσιμον γωνίαν τῆς ἁμάξης δι' ὄψων παντοειδῶν καὶ οἴνων.

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης καὶ ὁ ἄγγλος ἰατρὸς ἐκάθισαν εἰς τὴν τράπεζαν, ὁ δὲ Ἀντώνιος ἠρνήθη τὴν πρόσκλησιν νὰ παρακαθίσῃ μετ' αὐτῶν, κ' ἔλαβε θέσιν ἀπέναντι τοῦ Σὶρ Ἰωάννου καὶ τοῦ ἰατροῦ. Ἐπῆλθε δὲ βραχεῖα σιωπὴ, ἣν αὐτὸς πρῶτος διέκοψεν.

— Ἐπειδὴ, εἶπεν ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν ἰατρὸν Ὕρκε, ἔχω ὑποθέσεις τινὰς, αἵτινες μὲ ἀναγκάζουσι νὰ μὴ μείνω πολὺ, σᾶς παρακαλῶ νὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ κάμω εὐθὺς λόγον περὶ τῆς αἰτίας, ἥτις ὑπῆρξεν ἀφορμὴ τῆς συναντήσεώς μας. Ἡ παρουσία τοῦ Σὶρ Ἰωάννου Δάβεν εἶναι ἐπίσης σπουδαία εἰς τὸ προκείμενον.

Πρὸς τὸ προοίμιον τοῦτο συνεστάλησαν παραδόξως οἱ φίλωνες τοῦ βαρωνέτου.

— Διὰ νὰ σᾶς καταστήσω ἐντελῶς ἐνήμερον, ἐξηκολούθησεν ὁ Ἀντώνιος, θ' ἀνακεφαλαιώσω ἐν ὀλίγοις τὰ γεγονότα, καὶ θὰ σᾶς ἐκθέτω ἔπειτα . . .

— Ἀγαπητέ μου κύριε Ἀντώνιε, εἶνε περιττὸν, ἔσπευσε νὰ εἴπῃ φιλοφρόνως ὁ ἰατρὸς Ὕρκε. Ἡ εὐχάριστος κατάστασις τῆς ἀσθενοῦς σας μαρτυρεῖ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς θεραπείας σας.

— Εὐχαριστῶ, εἶπεν ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος, ἀλλ' ἔχω λόγους ἐπιθυμῶν νὰ τηρήσω ὅσον τὸ δυνατὸν περισσοτέραν τάξιν καὶ μέθοδον. Μοῦ ἐπιτρέπετε;

— Βεβαίως, βεβαίως! ἀπήντησεν ὁ ἰατρὸς Ὕρκε, προαισθανόμενος ἐπερχομένην καταιγίδα.

— Ὅτε τὸ πρῶτον εἶδα τὴν δεσποινίδα Δάβεν, ἤρχισε λέγων ὁ ἰταλὸς, τουτέστιν εὐθὺς μετὰ τὸ δυστύχημα, τὴν εὗρον ἐξηπλωμένην ἐπὶ τῆς ἀκτῆς, ἐντελῶς λιπόθυμον. Ἐπειδὴ τὰ πρῶτα συνήθη μέσα ἔμειναν ἄνευ ἀποτελέσματος, δὲν ἔβλεπον δὲ οὐδεμίαν ἐξωτερικὴν βλάβην, δικαιολογοῦσαν τοσοῦτον παρατεταμένην συγκοπὴν, ἐροβήθην συντάραξιν ἐγκεφαλικὴν, καὶ ἡτοιμαζόμην νὰ τὴν φλεβοτομήσω, ὅτε ἡ κυρία συνῆλθε, καὶ διὰ τῶν ἐπιφωνημάτων της προσεκάλεσε τὴν προσοχήν μου ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ της ποδός. Ἐξετάσας τὴν ἕδραν τοῦ κακοῦ, ἀνεγνώρισα ὅτι ὁ ἀστράγαλος εἶχε πάθει ὅ,τι πρὸ μικροῦ σᾶς ἐξέθεσα.

Ὁ ἰατρὸς Ὕρκε κατένευσε λίαν ἐμφαντικῶς.

— Ἐπέδεσα τὸν πόδα προχείρως διὰ μανδηλίου, ὅσον καλλίτερον ἠδυνάμην, καὶ μετέβην ταχέως εἰς τὴν οἰκίαν μου ἵνα φέρω ἐπίδεσμον κατάλληλον. Εἴδατε τὴν ἐπίδεσιν τοῦ ποδός; τὴν ἐγκρίνετε;

— Ἐντελέστατα, εἶπεν ὁ ἰατρὸς Ὕρκε· ἤθελε τιμήσει καὶ τὸν δεξιώτατον χειρουργόν. Ἐπιθυμητὸν θὰ ἦτο νὰ εὔχομεν πολλοὶ τὴν δεξιότητά σας.

Ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος προσέκλινεν ἐλαφρῶς κ' ἐξηκολούθησεν.

— Ἐτοποθέτησα μετὰ ταῦτα τὴν κυρίαν εἰς εἶδός τι φορείου, μόνον κατάλληλον μέσον μεταφορᾶς, καὶ τὴν ἐγκατέστησα εἰς αὐτὴν τὴν οἰκίαν, παραγγείλας πολλάκις κατ' ἐπανάληψιν ν' ἀποφύγῃ πᾶν οἱονδήποτε κίνημα, διὰ νὰ μὴ ἐπέλθουν δυσάρεστοι συνέπειαι. Νομίζετε ὅτι αἱ προφυλάξεις αὗται ἦσαν ὑπερβολικαί;

— Διόλου, διόλου, φίλτατε συνάδελφε, εἶπεν ὁ ἰατρὸς Ὕρκε, ἐπιθυμῶν ἔτι μᾶλλον, κατόπιν ἑκάστης λεπτομερείας, νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἔκρηξιν τῆς καταιγίδος. Ἡ προφύλαξις ποτὲ δὲν βλάπτει, καὶ δὲν εἴσθε σεῖς ἄνθρωπος νὰ λάβητε μέτρα εἰς μάτην. Ὁ ποῦς εἶνε μέλος πολὺ λεπτοφυές, προσέθηκε στρεφόμενος πρὸς τὸν Σὶρ Ἰωάννην, πλήρης ἰνῶν καὶ τενόντων, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν . . . ἀπαιτεῖ πολλὴν προσοχήν. Θεραπεία ποδὸς εἶνε ἔργον λίαν ἀκριβοῦς.

— Ὁ Σὶρ Ἰωάννης Δάβεν, ἐξηκολούθησεν ὁ Ἀντώνιος, ἐπεθύμει φυσικῶς νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ὁδοιπορίαν του· ἀλλ' ἐνόμισα καθῆκόν μου νὰ τὸν εἰδοποιήσω εὐθὺς, ὅτι ἐπὶ τεσσαράκοντα τοὐλάχιστον ἡμέρας θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ ὁδοιπορήσῃ ἡ μὶς Δάβεν. Νομίζετε ὅτι εἶπον πολύ;

— Ἐπεθύμουν νὰ ἠδυνάμην νὰ εἴπω ναί, ἀπήντησεν ὁ ἄγγλος ἰατρός. Τὸ ἐπεθύμουν, ἀλλὰ δὲν δύναμαι· εἶμαι ἠναγκασμένος νὰ συμφωνήσω μαζύ σας, ὅτι ἐπὶ μακρὸν δὲν θὰ δυνηθῇ ἡ μὶς Δάβεν νὰ κινηθῇ.

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἐστέναξε βαθέως, καὶ ἡ ἀκτὶς ἐλπίδος, ἥτις ἐφώτιζε τὴν μορφήν του ἐξηφανίσθη ἐντελῶς.

— Ταῦτα πάντα, ἐξηκολούθησεν ὁ Ἀντώνιος, συνέβαινον τὸ σάββατον μετὰ μεσημβρίαν. Τὴν κυριακὴν τὸ πρωὶ δὲν εὗρον διόλου καλὰ τὴν ἀσθενῆ μου· ἀϋπνία, ἀλλοίωσις τῆς μορφῆς, χείλη ξηρὰ, ταραχὴ μεγάλη καὶ σφυγμὸς ἑκατὸν εἴκοσι. Δὲν ἐδίστασα παντάπασιν, καί. . .

— Τὴν ἐφλεβοτομήσατε, φυσικῶς, ὑπέλαβεν ὁ ἰατρὸς Ὕρκε.

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἐμίσησε τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὸν συμπατριώτην του.

— Μάλιστα· τὴν ἐφλεβοτόμησα, ἀπεκρίθη ὁ Ἀντώνιος. Θὰ τὸ ἐκάμνετε σεῖς;

— Κατ' ἀνάγκην· τὰ συμπτώματα τὸ ὑπηγόρευσν.

— Τὴν ἑπέραν περὶ τὰς ἕξ ὁ πυρετὸς εἶχε πέσει, καὶ τὴν πρωΐαν, μετὰ νύκτα ἥσυχον, εἶχεν ἐκλείψει ἐντελῶς. Ἡ ἀσθενὴς, ὡς εἴδετε, εἶνε εἰς ὅσον τὸ δυνατὸν εὐχάριστον κατάστασιν. Δὲν ἔχω τι πλέον νὰ προσθέσω, συνεπέρανεν ὁ ἰταλός.

— Κ' ἐγὼ, εἶπεν ὁ ἰατρὸς Ὕρκε, μετὰ ζωηρότητος τεινούσης νὰ παραβῇ τὴν δικαίαν ὀργὴν τοῦ Ἀντωνίου καὶ νὰ πείσῃ τὸν Σὶρ Ἰωάννην, ὅτι ἀναγκαῖον ἦτο ν' ἀναγνωρίσῃ πόσον καλῶς ἐνήργησεν ὁ συνάδελφός του — κ' ἐγὼ δὲν ἔχω νὰ σᾶς εἴπω ἄλλο, ἢ τοῦτο καὶ μόνον: ἐξακολουθήσατε μετὰ τῆς αὐτῆς ἐπιτυχίας.

— Σᾶς εὐχαριστῶ, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος μετὰ μικρᾶς τινος ψυχρότητος.

Εἶτα δὲ στρεφόμενος πρὸς τὸν Σὶρ Ἰωάννην, προσέθηκεν.

— Ἐλπίζω, κύριε, ὅτι εἴσθε εὐχαριστημένος.

Ὁ βαρωνέτος, μὴ γνωρίζων τί ν' ἀπαντήσῃ, προσέκλινε μόνον φιλοφρονέστατα.

— Τώρα, ἐπανέλαβεν ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος ἐγειρόμενος, ἓν μόνον μοῦ μένει νὰ προσθέσω, ὅτι δηλαδὴ παραδίδω τὴν ἀσθενῆ μου εἰς δεξιωτέρας χεῖρας, καὶ σᾶς προσκυνῶ.

— Ὄχι δά! φίλτατε συνάδελφε, δὲν θὰ τὸ κάμετε αὐτό! ἀνέκραξεν ὁ ἰατρὸς Ὕρκε, βλέπων ὅτι τὸ πᾶν ἀπώλλυτο.

Καὶ ὁ ἀξιόλογος ἐκεῖνος ἄνθρωπος τοσοῦτον κατεπλάγη, ὥστε τὸ περόνιόν του, φέρον εὐχυμότατον τεμάχιον χοιρομηρίου, ἔμεινεν αἰωρούμενον μεταξὺ τοῦ στόματος καὶ τοῦ πινακίου του, ἐνῷ τὸ βλέμμα του ἐπλανᾶτο ἀπὸ τοῦ βαρωνέτου εἰς τὴν σκοτεινὴν μορφὴν τοῦ ἰταλοῦ.

— Μὲ συγχωρεῖτε, κύριε Ὕρκε, ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος, θὰ τὸ κάμω. Ἔχω λόγους ἀκαταμαχήτους νὰ πράξω ὡς πράττω. Εἰς ἰατρὸς, διὰ νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ἐντολήν του, πρέπει ν' ἀφεθῇ ἐλεύθερος νὰ ἐνεργήσῃ ὅ,τι νομίζει πρέπον, ἐγὼ δὲ δὲν εἶμαι ἐλεύθερος· πρέπει νὰ ἔχῃ, ὄχι μόνον τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ ἀρρώστου του,—καὶ κατὰ τοῦτο εὐτυχῶς δὲν δύναμαι νὰ παραπονεθῶ,—ἀλλὰ καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν οἰκείων τοῦ ἀσθενοῦς, τῶν ὁποίων ἡ γνώμη ἔχει κῦρος· τὴν ἐμπιστοσύνην αὐτὴν, τὴν στεροῦμαι ἐντελῶς. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης Δάβεν δὲν μ' ἐμπιστεύεται.

Ὁ ἰατρὸς Ὕρκε ἀπεπειράθη νὰ εἴπῃ κάτι.

— Μίαν στιγμὴν ἀκόμη, σᾶς παρακαλῶ, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος προσηνῶς μειδιῶν, καὶ ἐτελείωσα. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης, ἐπαναλαμβάνω, δὲν ἔχει ἐμπιστοσύνην εἰς ἐμέ. Ἀναφέρω μόνον τὸ πρᾶγμα, πλὴν δὲν παραπονοῦμαι δι' αὐτό. Ἀπόδειξις εἶνε ἡ ἐδῶ παρουσία σας, ἡ παρουσία ἰατροῦ ἐν ἀγνοίᾳ μου. Εἰς ἐμὲ δὲν μένει τι ἄλλο πλέον, συμβιβαζόμενον μὲ τὸ καθῆκόν μου, ὄχι μόνον πρὸς τὴν ἀσθενῆ μου καὶ πρὸς ἐμὲ αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν ἀξιοπρέπειαν τῆς τέχνης μου, εἰμὴ νὰ ἀποσυρθῶ. Τοῦτο δὲ πράττω, καὶ τὸ πράττω ἀτάραχος καὶ εὐδιάθετος, χωρὶς νὰ δυσθυμήσω κατ' οὐδενός.

Σφίγξας δὲ ταχέως τὴν χεῖρα, ἣν εἶχε τείνει πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγλος ἰατρὸς ἵνα τὸν κρατήσῃ, ὁ ἰταλὸς ἐχαιρέτισε τὸν Σὶρ Ἰωάννην καὶ ἀνεχώρησεν, οὔτε τεταπεινωμένος, οὔτε ἀγέρωχος, ἀλλὰ μόνον περίλυπος. Ὁ ἰατρὸς Ὕρκε ἔδραμεν εἰς τὸν ἐξώστην, ἔφθασε δ' ἐγκαίρως ὅπως ἴδῃ τὸν φίλον του ἀφανιζόμενον διὰ τῆς θύρας τοῦ κήπου.

— Ὡραία κατάστασις πραγμάτων! ἐψιθύρισεν ὁ ἄγγλος ἰατρὸς, καθήμενος πάλιν εἰς τὴν τράπεζαν, δύσθυμος ὡς ἄνθρωπος πιὼν πρὸ μικροῦ ἰατρικόν.

Ἐπῆλθε δὲ σιγὴ ἀνιαρὰ, ἣν αὐτὸς τέλος διέκοψε, λέγων:

— Εἶνε λυπηρὸν, ὅτι δὲν ἀνεκοινώσατε εἰς τὸν ἰατρὸν Ἀντώνιον τὴν πρόθεσιν, τὴν ὁποίαν εἴχετε νὰ μὲ καλέσητε.

— Δὲν τὴ ἐνόμισα ἀναγκαῖον, εἶπεν ἀποτόμως ὁ Σὶρ Ἰωάννης. Ἡ θεραπεία τοῦ ἰατροῦ Ἀντωνίου προσεκλήθη ἐκ τύχης, τὴν ὁποίαν ἐπωφελήθη ἐπιτηδείως διὰ νὰ κερδήσῃ ὅσα περισσότερα ἠδύνατο.

Καίτοι ἦτο ἄνθρωπος τοῦ κόσμου καὶ τὴν τύχην του ἰδίως ἐπιδιώκων, διατελειμένος δὲ ἐν γένει εἰς κολακείας τῶν πελατῶν του, καὶ ἰδίως τῶν πλουσίων, ὁ ἰατρὸς Ὕρκε εἶχε καρδίαν, καὶ τ' ἀγαθά του αἰσθήματα κατώρθουν πολλάκις ν' ἀποπτύωσι τὸν χαλινὸν, ὑφ' ὃν προσεπάθει ἐκεῖνος συστηματικῶς νὰ τὰ κρατῇ δέσμια· τοῦτο δὲ συνέβη, ὅτε ἐνόησεν ὅτι ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἦτο ξηρὸς καὶ ἀχάριστος ἄγγλος βαρωνέτος.

— Συγχωρήσατέ με, εἶπε, λαμβάνων δραγμίδα ταμβάκου καὶ βάλλων ἐπιφώνημα μομφῆς, συγχωρήσατέ με νὰ σᾶς βεβαιώσω ὅτι ἀπατᾶσθε παραδόξως. Ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος πᾶν ἄλλο δύναται νὰ ὑποτεθῇ ἢ ἄνθρωπος ἐπηρεαζόμενος ἀπὸ λόγους ἰδιοτελεῖς.

— Ἀ! ἀλήθεια; ἀπήντησεν ὁ βαρωνέτος ἐκχύνων ὅλην τὴν ἀπὸ ἡμισείας ἤδη ὥρας σωρευμένην ἐντός του δυσαρέσκειαν. Χαίρω πολὺ ὅτι μοῦ τὸ λέγετε, καὶ εἶμαι ἕτοιμος νὰ τὸν παραδεχθῶ ὡς πρότυπον ἀφιλοκερδείας. Ἀλλ' οἱ ἀγέρωχοι τρόποι του μὲ πειράζουν, καὶ δὲν ἔχω πλέον διάθεσιν νὰ ὑποφέρω τὴν ὑπεροψίαν του. Δὲν εἶμαι τέλος πάντων ἐλεύθερος νὰ ἐκλέξω τὸν ἰατρόν μου;

Κάμετέ μου τὴν χάριν, σᾶς παρακαλῶ, ν' ἀφήσωμεν αὐτὴν τὴν ὁμιλίαν.

— Ὅπως ἀγαπᾶτε, ἀπήντησεν ὁ ἰατρὸς ψυχρῶς καὶ σείων ἀνεπαισθήτως τὴν κεφαλήν, οἱονεὶ ἔλεγεν: «Πρὸς τί ἡ συζήτησις;»—ἀλλ' ἐπιτρέψατέ μου μίαν τελευταίαν ἐρώτησιν, σχετικὴν πρὸς τὸ πρᾶγμα. Νομίζετε ὅτι ἡ μὶς Δάβεν δὲν ἔχει πλέον ἀνάγκην ἰατροῦ;

— Ἐλπίζω νὰ ἔχω σᾶς, ἀπεκρίθη ὁ Σὶρ Ἰωάννης.

— Βεβαίως, βεβαίως, εἶπεν ὁ ἰατρὸς Ὑόρκε μετὰ προδήλου δισταγμοῦ, καθ' ὅσον, ἐννοεῖται, συμβουλαί τινες δι' ἐπιστολῶν καὶ καμμία ἐπίσκεψις ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν—ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος, παραδείγματος χάριν—δύνανται νὰ σᾶς ἦνε χρήσιμοι.

— Δὲν ἠμπορεῖτε νὰ μείνετε μαζύ μας, εἶπεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης, ἀρχίζων ν' ἀνησυχῇ, καὶ νὰ ἐξακολουθήσετε τὴν θεραπείαν τῆς θυγατρός μου; Ἡ ἀμοιβή . . ., προσέθηκεν ἀλαζόνως.

— Ἀφήσατε αὐτὴν τὴν ὁμιλίαν, σᾶς παρακαλῶ, διέκοψε ζωηρῶς ὁ βραχύσωμος κύριος. Ἐπεθύμουν ἐξ ὅλης μου καρδίας νὰ ἠδυνάμην νὰ μείνω ἐδῶ, ἢ νὰ σᾶς ἔχω πλησιέστερον εἰς τὴν Νίκαιαν, διὰ νὰ σᾶς ἀπαλλάξω ἀπὸ τὴν δύσκολον θέσιν σας. Ἀλλὰ δυστυχῶς μοῦ εἶνε ἀδύνατον νὰ μείνω ἐδῶ, οὐδὲ μίαν ἡμέραν. Ἔχω εἰς Νίκαιαν ἓν πλῆθος ἀσθενεῖς τοὺς ὁποίους δὲν ἠμπορῶ ν' ἀφήσω: τὸν λόρδον Β. μὲ φοβερὰν ποδάγραν· τὸν ἔχω πελάτην εἴκοσι ἔτη, καὶ δὲν ἠμπορῶ ἐννοεῖτε, νὰ τὸν παραιτήσω· ἔχω ἔπειτα τὸν μικρὸν ὑποκόμητα Φ. μὲ ἕλερην· ἡ μητέρα του τὸ λατρεύει αὐτὸ τὸ παιδί, καὶ τρομάζει μὲ τὸ τίποτε· εἶμαι ἠναγκασμένος νὰ τὴν καθησυχάζω κάθε δύο ὥρας. Δὲν ἠμπορῶ, βλέπετε, ν' ἀφήσω αὐτοὺς τοὺς ἀσθενεῖς, εἶνε ἀδύνατον.

Καὶ τοι μεγάλως ἐκ τούτου δυσηρεστήθη ὁ Σὶρ Ἰωάννης, οὐδόλως ἠμφισβήτησε τὸ κῦρος τῶν προτεινομένων ἐνστάσεων. Τὰ δύω ἐκεῖνα ἀριστοκρατικὰ ὀνόματα εἶχον πέσει ὡς δύο σταγόνες ἐλαίου ἐπὶ τοῦ τραύματος, ὅπερ ἐπήνεγκεν ἡ ἄρνησις τοῦ ἰατροῦ Ὑόρκε. Θὰ ἐφαίνετο ἄραγε τοσοῦτον εὔκολος ὁ βαρωνέτος, ἂν οἱ περὶ ὧν ὁ λόγος ἀσθενεῖς ὠνομάζοντο Κ. Πέτρος ἢ Κ. Παῦλος;

— Τότε λοιπὸν δὲν ἠμπορεῖτε νὰ μοῦ συστήσετε κανένα καλὸν ἰατρὸν ἐδῶ πλησίον; ἠρώτησεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης μετὰ στιγμιαίαν σκέψιν.

Ὁ ἰατρὸς ἔτριψε βιαίως τὸ μέτωπόν του, ἠτένισε χαμαὶ τὸ βλέμμα, ὡσεὶ ἐμελέτα χάρτην γεωγραφικόν, καὶ ἀπήντησε.

— Τῇ ἀληθείᾳ, εἰς δέκα λευγῶν περίμετρον, εἰς ὅλην τὴν Ῥιβιέραν ἠμπορῶ νὰ σᾶς εἴπω, δὲν βλέπω κανένα δυνάμενον νὰ συγκριθῇ μὲ τὸν ἰατρὸν Ἀντώνιον.

— Καὶ πάλιν ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος! διέκοψεν ὁ βαρωνέτος ὀργίλως· εἰπέτε μου ὅποιον θέλετε, ἐκτὸς αὐτοῦ.

Ὁ ἰατρὸς Ὑόρκε προσέφυγεν εἰς τὴν ταμβακοθήκην του.

— Κ' ἐγὼ τὸ ἤθελον, εἶπεν· ἀλλ' ἄνθρωποι ὡς αὐτός. . . ὁ Ἰταλὸς ἰατρὸς δὲν φυτρώνουν εἰς τοὺς δρόμους· ξεύρετε, ὅτι ἠμποροῦσε νὰ ἦτον ἄγγλος; Ἰδέτε, πῶς ὁμιλεῖ τ' ἀγγλικά. Μάλιστα, τὸ ἐπαναλαμβάνω, ἔπρεπε νὰ ἦτον ἄγγλος. Δὲν λέγω, τὸ ἐξωτερικόν του, οἱ τρόποι του εἶνε ξενικοί, καὶ δὲν ἐκπλήττομαι ὅτι σᾶς ἔκαμαν κακὴν ἐντύπωσιν. Τὸ ἐννοῶ. Ἀλλ' ἐντοῦτοις ἡ μὶς Δάβεν, ἡ ὁποία πρὸ παντὸς πρέπει νὰ ληφθῇ ὑπόψιν, φαίνεται ὅτι εἶνε εὐχαριστημένη.

Καὶ ὁ ἰατρὸς Ὑόρκε διεκόπη ἀπὸ σκοποῦ, ἀναμένων πιθανῶς ἀπόκρισιν. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης, ἠναγκάσθη πρὸς μεγίστην του λύπην νὰ κατανεύσῃ.

— Τὸ πρᾶγμα εἶνε σπουδαῖον! ὑπέλαβεν ὁ ἰατρός· ὅταν ὁ ἀσθενὴς ἦνε εὐχαριστημένος, καὶ τὸ πνεῦμά του ἥσυχον . . . ἀξίζει τὸν κόπον, Σὶρ Ἰωάννη νὰ θυσιάσῃ τις μερικὰς ἐντυπώσεις κάπως δυσαρέστους. Τέλος πάντων κατὰ τὴν γνώμην μου τὸ καλλίτερον ἀπὸ ὅλα θὰ ἦτον νὰ συμβιβάσητε τὸ πρᾶγμα μὲ . . τὸν ἰταλὸν αὐτὸν ἰατρόν, καὶ νὰ τὸν καλέσητε νὰ ἐπαναλάβῃ τὰς ἐπισκέψεις του.

— Νὰ ἐπαναλάβῃ τὰς ἐπισκέψεις του! ἀνέκραξεν ὁ ἄγγλος, ἕτοιμος νὰ γείνῃ ἔξω φρενῶν, ἀλλ' ἀναμνησθεὶς ἐγκαίρως ὅτι δὲν προσῆκεν εἰς ἄνθρωπον τῆς τάξεώς του νὰ λησμονηθῇ μέχρι παραφορᾶς ἐνώπιον τοῦ ἰατροῦ Ὑόρκε, ὅστις ἠδύνατο νὰ ἐκδικηθῇ κακολογῶν τὸ πρᾶγμα ἐν Νικαίᾳ. Νὰ τὸν παρακαλέσω νὰ ἐπανέλθῃ μεθ' ὅσα συνέβησαν! νὰ ἐκτεθῶ εἰς τὴν ταπείνωσιν ἐνδεχομένης ἀρνήσεως! νὰ λησμονήσω τὴν ἀξιοπρέπειάν μου ἀπέναντι αὐτοῦ τοῦ μυιαγγίκου ξένου αὐτοῦ τοῦ κατηραμένου χονδρανθρώπου!

— Ἐλᾶτε, ἐλᾶτε, εἶπεν ὁ ἰατρὸς Ὑόρκε προϋντικῶς, ποῖος σᾶς ὁμιλεῖ περὶ ταπεινώσεων; ποῖος σᾶς συμβουλεύει νὰ ζητήσετε, νὰ παρακαλέσητε; Εἶμαι ἄνθρωπος ἐγὼ νὰ συμβουλεύω τὸν Σὶρ Ἰωάννην πρᾶγμα ἀσυμβίβαστον μὲ τὸν χαρακτῆρά του καὶ μὲ τὴν κοινωνικήν του θέσιν;—Ἂν ὅμως κατορθώσω νὰ συμβιβάσω αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν πρὸς γενικὴν εὐχαρίστησιν, χωρὶς σεῖς δι' ἑλλου ν' ἀναμιχθῆτε, καὶ σᾶς ἐγγυηθῶ ὅτι ἡ πρότασίς μου θὰ γείνῃ δεκτὴ μετ' εὐγνωμοσύνης;

Ἡ λέξις *εὐγνωμοσύνη*,—ἤτις μόλις ῥηθεῖσα ἀνεκλήθη νοερῶς ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ—κατώρθωσε πολὺ πλέον ἢ πᾶσα τοῦ ἰατροῦ Ὑόρκε ἡ εὐγλωττία, ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ διπλωματικοῦ του διαβήματος. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης συνησθάνθη, ὅτι ἀνέβαινε πάλιν ἐπὶ τὸν στυλοβάτην τῆς ὑπερηφανείας του, ἐὰν ἀνωμολογεῖτο ἡ ὑπεροχή του καὶ ἀνεγνωρίζετο ἡ κατωτέρα θέσις τοῦ ἐχθροῦ του.

Ὁ ἰατρὸς Ὑόρκε εἶδεν ἐντοῦτοις τὴν ἐπιτυχίαν του, κ' ἔσπευσε νὰ ὠφεληθῇ ἐξ αὐτῆς μετὰ πολλῆς δεξιότητος. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης μετὰ μικράν τινα ἔτι ἀναγκαίαν ἀντίστασιν, ἐπραύνθη τέλος καὶ ἔδωκε πληρεξουσιότητα εἰς τὸν συμπατριώτην του νὰ διαπραγματευθῇ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ἰατροῦ Ἀντωνίου,—ὑπὸ ἕνα ὅμως ὅρον: ὁ ἰατρὸς Ὑόρκε ὤφειλε νὰ δηλώσῃ, κατ' ἀρχήν, ὅτι εἶχεν ἀναλάβει νὰ μαρτυρήσῃ αὐτός, ἐκ μέρους τοῦ ἰταλοῦ, ὅτι ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος δὲν εἶχε τὴν πρόθεσιν νὰ προσβάλῃ οἱονδήποτε. Τούτων συμφωνηθέντων, ὁ πληρεξούσιος ἰατρὸς ἔλαβεν ἐν ἀλεξήνιον καὶ ἀνεχώρησεν εἰς ἀνεύρεσιν τοῦ ἰατροῦ Ἀντωνίου.

(Ἕπεται συνέχεια)

ΑΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΕΝ ΑΓΓΛΙΑΙ

(Συνέχεια ἰδε σελ. 212).

Πρὸ δεκαετίας αἱ ἐντυπώσεις ἀπεστέλλοντο διὰ τοῦ ταχυδρομείου, ἀλλ' ὁ γαλλογερμανικὸς πόλεμος μετέβαλε τὸν τρόπον τοῦτον, ἐπενεγκὼν εἰς τὸν ἀγγλικὸν τύπον ἀληθῆ ἐπανάστασιν· καὶ αὐτὴ ἡ ἀποστολὴ τηλεγραφημάτων διὰ τῶν τηλεγραφικῶν πρακτορείων κατέπαυσε, καὶ ἐγένετο χρῆσις εἰδικοῦ σύρματος.

Ἡ πρωτοβουλία τῆς μεταβολῆς ταύτης ἀνήκει εἰς τὸν ἐκδότην τῶν «Ἡμερησίων Νέων» Ι. Ρ. Ῥobinσὼν, ἢ μᾶλλον εἰς τὸν διάσημον ἀνταποκριτὴν αὐτοῦ Ἀρχιβάλδον Φόρβες, τὸν θαυμάσιον ἀφηγητὴν (reporter), ἢ μᾶλλον, ὀρθότερον εἰπεῖν, τὸν μέγαν στρατιωτικὸν συγγραφέα. Ὁ κ. Φόρβες, πλὴν τῶν σπανίων καὶ πολυτίμων προτερημάτων, ὑφ' ὧν περιβάλλεται, τὰ ὁποῖα καθιστῶσιν αὐτὸν νέον Ξενοφῶντα, πλὴν τῶν ἀριστῶν γνώσεων καὶ ποικίλων, τοῦ ὀξυτάτου στρατηγικοῦ πνεύματος, τῆς ἀπαραμίλλου ἐπιτηδειότητος εἰς τὸ νὰ παρευρίσκεται εἰς πάσας τὰς ἀξίας λόγου σκηνάς, πλὴν τοῦ γραφικωτάτου αὐτοῦ ὕφους καὶ ζωηροῦ, ἔχει καὶ φυσικὴν ῥώμην, εὐεξίαν σωματικήν, σπουδὴν ἔνθερμον· πάντα δὲ ταῦτα καθιστῶσιν αὐτὸν ὄντως ἄνδρα ὑπεράνθρωπον καὶ οἱονεὶ μυθώδη. Δὲν εἶνε δὲ τοῦ τυχόντος ἔργον ἡ στρατιωτικὴ ἀνταπόκρισις· εὐκολώτερον μάλιστα νὰ ἄρῃ τις μεγάλην νίκην ἢ νὰ κατανοήσῃ ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης ὅλας τὰς μεγάλας γραμμὰς τῶν στρατιωτικῶν σωμάτων καὶ τὰ συμβάντα, ν' ἀθροίσῃ αὐτὰ καὶ κατατάξῃ ἐν ἀφηγήσει ἀκριβεῖ καὶ δραματικῇ.

Ὁ κ. Φόρβες εἰς τὸ εἶδος τοῦτο εἶνε μοναδικός. Πρὸ πάντων δὲ γινώσκει ὡς ἄριστα ν' ἀνευρίσκῃ ἐπ' ἀκριβῶς τὴν θέσιν, ἀφ' ἧς νὰ κατοπτεύῃ ἢ λαμβάνῃ πληροφορίας· δύναται νὰ μένῃ 48 ὥρας ἔφιππος ἄνευ ἀναπαύσεως, νὰ βλέπῃ τὰ πάντα, νὰ διέρχεται ἀβλαβῆς τὰς φρικωδεστέρας σκηνὰς τῆς σφαγῆς, καὶ ἔπειτα νὰ γράφῃ ἐπὶ τοῦ ἐφιππίου του ἄρθρον τρίστηλον, ἀληθὲς ἀριστούργημα, ν' ἀναχωρῇ δρομαίως ἐλαύνων, νὰ θανατώνῃ 10 ἵππους ἐκ τοῦ δρόμου ὅταν ἔχῃ ἀνάγκην νὰ ἀσφαλίσῃ τὴν ἀποστολὴν τῆς ἐπιστολῆς του. Οὐχὶ δὲ ἅπαξ, ἀλλὰ εἰκοσάκις ἐξετέλεσε τοιαύτας κοπιώδεις ἐργασίας. Ὑπῆρξε μάρτυς αὐτόπτης ὅλων τῶν μεγάλων συμβάντων τῆς τελευταίας δεκαετίας ἀπὸ τῆς συνεντεύξεως τοῦ Ναπολέοντος Γ' αἰχμαλώτου μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Πρωσσίας μέχρι τῆς συνθηκολογήσεως τοῦ Μὲτς, ἀπὸ τῆς εἰσόδου τῶν στρατευμάτων τῶν Βερσαλλιῶν ἐν Παρισίοις μέχρι τῆς καταστροφῆς τῶν Ἀγγλων ἐν Ἀφγανιστάν. Τὰ σχέδια δὲ, τὰ ὁποῖα οὗτος ἐχάραξε πρότερον εἰς τὴν ἐκστρατείαν κατὰ τῶν Ἀσαντὶ καὶ Ζουλοῦ, ἦσαν τόσῳ πλήρη, ὥστε οἱ στρατηγοὶ ἀπεδέχθησαν αὐτὰ μὴ δυνάμενοι ἄλλως νὰ πράξωσι. Οὗτος ἀνήγγειλε τῷ Τσάρῳ 6 ὥρας πρὸ τῆς ἀφίξεως πάντων τῶν ταχυδρόμων τὴν νίκην τῆς Σίπκας. Συνέβη αὐτῷ νὰ διανύσῃ ἀπὸ βυτήρος ἐφ' ἵππου 100 μίλια καὶ 600 διὰ τοῦ ἀτμοῦ, μόνον καὶ μόνον ὅπως φέρῃ εἰς Fleet street εἴδησιν σπουδαίαν, καὶ ἀπέλθῃ πρὸ τῆς ἐκτυπώσεως. Ἡ ἔκθεσις αὐτοῦ περὶ τῆς πρώτης προσβολῆς τῆς Πλεύνας προώρισται νὰ κατασταθῇ κλασσικὸν ἔργον. Ἔπεμψεν αὐτὴν ἐκ Σιστοβίου, ὅπου εἰσῆλθεν φέρων ἐπὶ κεφαλῆς τὸ ἐφίππιον τοῦ τρίτου αὐτοῦ ἵππου, τοῦ ῥαγέντος καθ' ὁδόν.

Τῷ 1870 ὁ Φόρβες ἀρχὴν ἐποιεῖτο τοῦ σταδίου του. Τότε ὑπέβαλε τὴν εὐφυᾶ γνώμην, τὴν ὁποίαν ὁ I R. Robinson ἠσπάσθη, τοῦ νὰ διαβιβάζῃ τὰς στρατιωτικὰς αὐτοῦ ἐπιστολὰς ὁλοκλήρους διὰ τοῦ ὑποβρυχίου καλωδίου, ἀντὶ νὰ πέμπῃ διὰ συντόμων τηλεγραφημάτων περίληψιν τῶν γεγονότων. Τοῦτο σήμερον φαίνεται ἁπλούστατον, ἀλλὰ τότε οὐδεὶς εἶχεν ἐπινοήσει τοιοῦτόν τι, καὶ τὰ «Ἡμερήσια Νέα» δι' ἑνὸς ἅματος ἐτέθησαν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν λοιπῶν ἀντιπάλων ἐφημερίδων.

Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ γαλλογερμανικοῦ πολέμου, ὁ ὁποῖος διήγειρεν εἰς ὕψιστον βαθμὸν τὸ διαφέρον καὶ τὴν περιέργειαν τῶν Ἀγγλων, ἀνεγίνωσκον τὰς ἀνταποκρίσεις τοῦ Φόρβες· οὐδ' ἅπαξ δὲ ὑπελείφθη εἰς τὸ νὰ πέμπῃ πρῶτος τὴν ἀνταπόκρισιν. Μετὰ τὸ πέρας τοῦ πολέμου τὰ «Ἡμερήσια Νέα» ἀπέτισαν μέγα ποσὸν τηλεγραφικῶν τελῶν, ἀλλὰ ἐκέρδισαν θέσιν μοναδικήν. Τὸ κοινὸν εἶχε συνειθίσει ν' ἀναγινώσκῃ ἀνὰ πᾶσαν πρωΐαν εἰς τὴν ἐφημερίδα τρεῖς ἢ τέσσαρας στήλας τηλεγραφικῶν ἐπιστολῶν, γεγραμμένων τὸ ἑσπέρας τῆς προηγουμένης ἡμέρας. Πᾶν ὅ,τι ἔφερε χρονολογίαν παλαιοτέραν, ἔστω καὶ κατὰ 24 ὥρας, ἐθεωρεῖτο παλαιὰ ἱστορία. Τοῦτο δ' ἐξηνάγκασε ὅλα τὰ ὄργανα τῆς δημοσιότητος νὰ σπεύσωσι ν' ἀναπληρώσωσι τὴν ἔλλειψιν τῆς καθυστερήσεως, ἂν δὲν ἤθελον νὰ θεωρηθῶσι μουσεῖα ἀρχαιοτήτων.

Τότε ἡ διεύθυνσις τῶν «Καιρῶν» ἵδρυσεν ἐν Παρισίοις κεντρικὸν γραφεῖον εὐρωπαϊκῶν εἰδήσεων, καὶ διὰ συμβολαίου παρέλαβε τὴν χρῆσιν ἐπὶ 6 ὥρας ἑκάστης νυκτὸς εἰδικοῦ σύρματος μεταξὺ τοῦ γραφείου τούτου καὶ τῶν ἐν Λονδίνῳ γραφείων. Δι' ἐφημερίδα ὡς οἱ «Καιροὶ» πωλου-

μένην 30 λεπτά, εἰς 50 ἢ 60,000 ἀντίτυπα, στηριζομένην ἐπὶ ἀκλονήτου καὶ πολυετοῦς ἀκμῆς, ἦτο ὅλως φυσικὴ τοιαύτη πολυτέλεια. Ἀλλὰ πῶς ἠδύναντο νὰ διαγωνισθῶσιν αἱ ἐφημερίδες τῶν 10 λεπτῶν; Ἤθελον εἰσέλθει καὶ αὗται εἰς τὴν μεγάλην ὁδὸν, ἥτις θὰ ἔφερεν αὐτὰς εἰς τὴν χρεωκοπίαν, ἢ ἤθελον ὑπερφαλαγγισθῆ ὑπὸ τοῦ κολοσσοῦ;

Οὐδ' ἐπὶ μικρὸν ἐδίσταζαν. Ὁ «Ἡμερήσιος Τηλέγραφος», ἡ «Σημαία», συνέστησαν ἴδιον γραφεῖον καὶ σύρραν ἐν Παρισίοις. Ὁ «Ἑωθινὸς Ταχυδρόμος» καὶ τὰ «Ἡμερήσια Νέα» παρεδέχθησαν ἕτερον σύστημα, ἐπεκτείνασαι τὰς ἰδιαιτέρας τηλεγραφικὰς ἀνταποκρίσεις, τοῦ πρώτου ὄντος δαπανηροτάτου. Οὐδεμία ἐφημερὶς ὑπάρχει μὴ ἔχουσα τακτικῶς τρεῖς ἢ τέσσαρας στήλας, ὑπὸ τοιοῦτον ἢ τοιοῦτον τύπον, δι' ἃς τὸ ὀλιγώτερον δαπανῶσι 1000—500 φράγκα. Ἐν ἐλλείψει ἐνίοτε πολιτικῶν εἰδήσεων πρὸς μεταβίβασιν, τὰ τόσον δαπανηρὰ ἐκεῖνα γραφεῖα κατὰ φυσικὴν ῥοπὴν διαβιβάζουσι παρισινὰ διάφορα, θεατρικὰς εἰδήσεις καὶ τὰ τοιαῦτα, οὕτω δὲ ὀλίγον κατ' ὀλίγον οἱ κάτοικοι τοῦ Λονδίνου καθ' ἑκάστην πρωΐαν ἀναγινώσκουσιν ἐν ταῖς ἐφημερίσιν αὐτῶν εἰδήσεις ἐκ Παρισίων, τὰς ὁποίας τὸ πλεῖστον τῶν Παρισινῶν θέλουσι μάθει μετὰ μεσημβρίαν ἐκ τῶν ἐφημερίδων τῶν ἑσπερινῶν.

Οἱ Γάλλοι κωμικοὶ, ὅτε τῷ 1878 ἐπεσκέφθησαν τὸ Λονδῖνον, ἐξεπλάγησαν ἰδόντες ἐκεῖ τὸ κοινὸν ἐνήμερον εἰς τὰ κατ' αὐτούς. Τοῦτο δὲ διότι καθ' ἑκάστην ἀπὸ δύο ἐτῶν οἱ ἐν Λονδίνῳ παρὰ τὰ πολιτικὰ συμβάντα ἀνεγινώσκον ἀναλύσεις τῶν δραμάτων τοῦ γαλλικοῦ θεάτρου, τῶν κωμῳδιδυλίων, ἐκθέσεις τῶν καλλιτεχνικῶν ἑορτῶν, καὶ παντὸς ὅπερ ἐν Παρισίοις συμβαῖνον ἠδύνατο νὰ κινήσῃ τὴν περιέργειαν ξένων ἀναγνωστῶν. Τὰ ὀνόματα καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν ἀφανεστέρων πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς Γαλλίας εἶνε γνωστὰ εἰς τοὺς Ἄγγλους, ὅσῳ καὶ τὰ τῶν ἰδίων αὐτῶν νομοθετῶν. Ὁ τόσον ταραχώδης καὶ δραματικὸς βίος τῶν Παρισίων, αἱ ἀλλοιώσεις αὐτοῦ, τὰ θεάματα, ὅ,τι νέον ἐκεῖ λαμπρὸν ἢ σκοτεινὸν ἀναθρώσκει, παρέχει εἰς τοὺς γεναίους ἐκείνους κρεωφάγους θέαμα πάντοτε καινοφανές.

Μία τῶν ἐφημερίδων ἠθέλησε δι' εἰδικοῦ σύρματος νὰ κομίσῃ ἐκ Βερολίνου παρόμοιον καρύκευμα, ἀλλ' οὐδεὶς τῶν Ἄγγλων ἀναγνωστῶν ἠθέλησε νὰ γευθῇ τοιοῦτον τουρσίον. Μὴ καλύπτουσα δὲ οὔτε τὰς δαπάνας τῶν τηλεγραφημάτων ἐγκατέλιπε τὰς ἐκεῖθεν ἀνταποκρίσεις.

Οἱ *Λεβιάθαν* τοῦ ἀγγλικοῦ τύπου, ὡς ἀρέσκονται ἀποκαλοῦντες ἑαυτοὺς οἱ δημοσιογράφοι, δὲν ἠρκέσθησαν μόνον εἰς αὐτὸν τὸν ἀτελεύτητον καὶ ἀχάριστον ἀγῶνα, ἐν ᾧ ἠγωνίζοντο κατ' ἀλλήλων δι' ἑκατομμυρίων· ὅταν αἱ πηγαὶ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ καὶ τοῦ ἀτμοῦ ἐξηντλήθησαν, ὅταν τὰ γραφεῖα τῆς συντάξεως συνεδέθησαν δι' ἀμέσων ἀνταποκρίσεων μετὰ τῶν Παρισίων, μετὰ τῆς Βουλῆς τῶν κοινοτήτων, μετὰ τῆς τῶν Λόρδων, μετὰ τῶν μεγάλων πόλεων τοῦ βασιλείου, καὶ τῶν Ἰνδιῶν, ὡς τοῦτο παρετηρήθη κατὰ τὴν περιοδείαν τοῦ πρίγγιπος τῆς Οὐαλλίας, καὶ νυνὶ κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Ἀφγανιστὰν, ὅταν αἱ μεγάλαι ἐφημερίδες ἔφθασαν νὰ ἔχωσιν οὐ μόνον ἴδιον μέγαρον, τυπογραφεῖον, χυτήριον, ταχυπιεστήρια ἐκτυποῦντα, κόπτοντα καὶ διπλοῦντα 20,000 φύλλα καθ' ὥραν, ἀλλὰ καὶ μελανοποιεῖα καὶ χαρτοποιεῖα, ἔπρεπε νὰ ἐφεύρωσί τι καινοφανὲς, τέως ἀνύπαρκτον. Ἀλλὰ ποῦ νὰ εὕρωσι τοῦτο ἢ ἐν αὐτῇ τῇ λειτουργίᾳ τῆς ἐφημερίδος;

Μέχρις ἐκείνου τοῦ χρόνου αἱ ἐφημερίδες ἔγγον εἶχον τὴν ἀφήγησιν τῶν γεγονότων, ἐσκέφθησαν λοιπὸν νὰ γεννήσωσι γεγονότα, ὅπως διηγηθῶσιν αὐτὰ κατόπιν.

Αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς ἀνέῳξαν τὴν ὁδὸν εἰς τὸν παλαιὸν κόσμον, πέμψασαι δημοσιογράφον εἰς ἀνεύρεσιν τοῦ Λιβιγκστώνος. Μόλις ὁ Στάνλεϋ ἀνήγγειλε τὸ εὐτυχὲς ἀποτέλεσμα τῶν ἐρευνῶν του, καὶ διηγήθη εἰς τὸν πεπολισμένον κόσμον τὰ τοῦ ταξειδίου του, ἀμέσως ὁ «Ἡμερήσιος Τηλέγραφος» συνεταιρισθεὶς μετὰ τοῦ «Κήρυκος τῆς Νέας Ὑόρκης» ἀνέλαβεν ἰδίαις δαπάναις νέαν ἐκδρομὴν τοῦ γενναίου ἐρευνητοῦ. Ἀλλ' οὗτος ὁ γάμος ἀμερικανικῶν συμφερόντων μετὰ βρετανικῶν ἀναγκαίως ἐπήνεγκεν οἰκογενειακάς τινας ἔριδας, αἵτινες κατέληξαν εἰς διαζύγιον. ἀλλ' ἡ ἀγγλικὴ ἐφημερὶς ἐν τῇ ὁδῷ οὖσα τοιαύτης ἐπιχειρήσεως δὲν ἀνεκατείσθη, ἀλλ' ἐξαπέστειλεν εἰς Μεσοποταμίαν νέον ἀρχαιολόγον ἀποθανόντα ἐν μέσῳ τῶν πρώτων αὐτοῦ θριάμβων.—Ὁ Γεώργιος Σμίθ ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν αὐτοῦ ἐκόμισεν μνημεῖα ἀρχαιολογικὰ ἐπὶ ὀπτῶν πλίνθων ὑψίστης ἱστορικῆς ἀξίας, ἰδίᾳ δὲ τὴν περιώνυμον ἀσσυριακὴν διήγησιν περὶ τοῦ κατακλυσμοῦ.

Εἰς τὴν νέαν δὲ ταύτην ὁδὸν μέγας ἀνταγωνιστὴς ὑψίστατο μεταξὺ τῶν ἀγγλικῶν καὶ ἀμερικανικῶν ἐφημερίδων, καὶ δὲν ἠδύνατό τις νὰ προνοήσῃ ποῦ ἠδύνατο νὰ σταθῇ ἡ μανία αὕτη τῆς ἀγγελίας νέων γεγονότων παραγομένων ἐκ τῶν ἐφημερίδων. Αἱ ἀγγλικαὶ ἐφημερίδες τῶν 10 λεπτῶν ἠδύναντο ν' ἀναλάβωσι τὴν διάτρησιν τῆς γῆς ἀπὸ τῆς Ἀγγλίας μέχρι τῶν ἀντιπόδων μᾶλλον ἢ ν' ἀφήσωσι τὰς ἀμερικανικὰς νὰ προτρέξωσιν. Ἀλλὰ μικρά τις ἀτυχία, ἀνατρέψασα τὸ σοφὸν οἰκοδόμημα μιᾶς τῶν ἐπιχειρήσεων τούτων, ἔθεσε τέρμα, εἰς τὰς ὑπερμιλλογικὰς ταύτας ἐπιχειρήσεις καὶ κατέστησεν αὐτὰς, πρὸς καιρὸν τοὐλάχιστον, ἐκτὸς τοῦ συρμοῦ, ἤτο δὲ ἡ ἑξῆς· Δύο ἐφημερίδες συνεταιρίσθησαν νὰ ναυλώσωσι μικρὸν πλοῖον, τὴν *Πανδώραν*, ὅπως συνοδεύσῃ τὴν ἐκδρομὴν εἰς τὰς ἀρκτικὰς χώρας τοῦ πλοιάρχου Νάρες. Εἷς ἀρχαῖος ἀνταποκριτὴς, ὁ κ. Μὰκ Καχὰν, περιώνυμος οὗτος ἀνταποκριτὴς τοῦ *Κήρυκος*, ὁ ὁποῖον τὰ ῥωσσικὰ στρατεύματα εἶχον πάντοτε ἐνώπιόν των κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τῆς Χίβας, ἐπεβιβάσθη εἰς τὴν *Πανδώραν*, ἔχων εἰδικὴν ἐντολὴν ν' ἀποστέλλῃ εἰς τὰς συνεταιρισθείσας ἐφημερίδας τὰς εἰδήσεις τῶν νέων ἀνακαλύψεων. Ἐλήφθησαν πᾶσαι αἱ προφυλάξεις ὅπως ἀσφαλισθῇ τὸ μονοπώλιον τῶν εἰδήσεων τούτων, καὶ ὁ κ. Μὰκ Καχὰν βέβαιος περὶ τοῦ προνομίου τοῦ, ἐτήρει διαρκὲς ἡμερολόγιον τοῦ ταξειδίου, ὡς δημοσιεύσῃ κατὰ τὴν ἐπιστροφήν. Ἀλλὰ ὦ! ἐπανακάμψας ἐκ τοῦ ταξειδίου εἶδε μετὰ λύπης, ὅτι πᾶν ὅ,τι εἶχε νὰ εἴπῃ, ἦτο πρὸ πολλοῦ εἰς χεῖρας τῶν κατεργαρέων.... Ἡ *Πανδώρα* ἔκρυπτεν ἐντὸς τῶν σπλάγχνων της ἕνα ἀνοῦ ἀδελφὸν, ἕνα πεπαιδευμένον ναύτην, καὶ ἀντὶ τοῦτο ὁ λύκος τῆς θαλάσσης, ἢ λύκος ἐν τῷ ποιμένι, δὲν ἀπώλεσαν οὐδεμίαν στιγμὴν ἀπὸ τοῦ νὰ διαβιβάζῃ εἰς τὴν πατρίδα του τὰς ἀκριβεστέρας εἰδήσεις. Ἴσως αἱ ἐπιστολαί του δὲν διέκριπον ἐπὶ ὀρθογραφίᾳ, ἀλλ' αἱ ἐφημερίδες δὲν ἀσχολοῦντο περὶ τοιαῦτα μικρολογήματα, ἀλλ' ἀπὸ τῶν σημειώσεων αὐτοῦ ἠρόοντο ὡραίας ἀφηγήσεις. Ἡ ἀποτυχία αὕτη ἐπροξένησε πολὺν γέλωτα, καὶ θανάσιμον πρὸς τούτοις κτύπημα εἰς τὴν νεολογικὴν ἐπιδημίαν, ἥτις ἔβοσκε ἀπὸ τριῶν ἢ τεσσάρων ἐτῶν μεταξὺ τῶν βρετανικῶν ἐφημερίδων.

Ἀλλ' ἡ παμφάγος αὐτῶν δραστηριότης ἀνεζήτησε νέας πηγάς. Ἤθελε γράψῃ τις τόμον ὁλόκληρον, περιγράφων τὰ παράδοξα ἐπινοήματα, τὰ μεγάλα σχέδια καὶ πολύτροπα, ἅτινα μετεχειρίζετο ἑκάστη ὅπως φθάσῃ πρώτη εἰς τὴν διακωδώνισιν εἰδήσεων. Ἐμίσθωσαν ἁμαξοστοιχίας, ἐναύλωσαν πλοῖα ὅπως τρέξωσι πρῶται εἰς τὸ ἄκουσμα ναυαγίου καὶ μάθωσιν ἐκ στόματος ναυτόπαιδος σωθέντος λεπτομερείας. Ἐθεάθησαν ἀφηγηταὶ ἐφημερίδων εἰσπηδῶντες πάσῃ βίᾳ εἰς τὴν ὀπὴν ἐκραγέντος ἀνθρακωρυχείου εὐθὺς μετὰ τὴν ἔκρηξιν, ἥτις ἐπλήρωσεν αὐτὸ πτωμάτων, ἵνα πρῶτοι περιγράψωσι τὴν καταστροφήν. Εἶδον ἄλλους νὰ πλησιάζωσι κολυμβῶντες ἀτμόπλοιον πλέον ὀλοταχῶς καὶ εἰσπηδῶντας εἰς αὐτὸ, ὅπως ἴδωσι πρόσωπον ἔξοχον ἐρχόμενον πρῶτοι, καὶ μάθωσί τι.

Εἰς τῶν περιεργοτέρων τρόπων, μετὰ πολλῆς ἀγχινοίας ἐφαρμοσθείς, εἶνε ὁ ὑπὸ τοῦ πράκτορος τῶν «Ἡμερησίων Νέων» μεταχειρισθεὶς ἐπὶ τῆς ἐκστρατείας κατὰ τῶν Ἀσαντί. Αἱ ἐφημερίδες τοῦ Λονδίνου, μὴ ἔχουσαι εἰς τὴν διάθεσιν αὐτῶν εἰδικὸν καλώδιον μεταξὺ Γουϊνέας καὶ Ἀγγλίας, ἠναγκάσθησαν νὰ μεταχειρισθῶσι τὸ τῆς Μαδέρας. Οἱ ἀνταποκριταὶ αὐτῶν συνεκεντρώθησαν εἰς τὴν πόλιν Φουνσὰλ τῆς νήσου. Μεταξὺ αὐτῶν κυρία μέριμνα ἦτο τίς πρῶτος νὰ λάβῃ εἰς χεῖρας τὰς ἐπιστολὰς, τὰς ὁποίας οἱ στρατιωτικοὶ ἀνταποκριταὶ ἔπεμπον καθ' ἕκαστον ταχυδρομεῖον, καὶ διαβιβάσῃ τηλεγραφικῶς εἰς Λονδῖνον διὰ Λισβῶνος καὶ Παρισίων, ἀλλὰ δὲν ὑπελόγισαν καὶ τὰς ἡμέρας τῆς καθάρσεως.

Αἱ ἐπιστολαὶ κατὰ πᾶσαν ἄφιξιν ἐκαπνίζοντο καὶ ἔπειτα διενέμοντο εἰς αὐτούς. Ἐπήρχετο ἑπομένως βραδύτης ἐκ τούτου, ἀλλ' ἐπαφηγοροῦντο, διότι τὸ πάθημα ἦτο κοινόν. Ἀλλ' ὁ ἀνταποκριτὴς τῶν «Ἡμερησίων Νέων» τί ἐσκέφθη;

Προσῆλθεν εἰς τὸν καπνίζοντα τὰς ἐπιστολὰς ὑπάλληλον, ὅστις εἶχεν ὁρκισθῆ διὰ τὴν ἀκριβῆ ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντός του.

—Κύριε, λέγει εἰς αὐτὸν. δὲν ἔρχομαι νὰ ζητήσω παρ' ὑμῶν νὰ παραβῆτε τὸ καθῆκόν σας, καὶ μοὶ δώσητε τὰς ἐπιστολάς μου πρὶν λάβητε ὅλας τὰς ἀναγκαίας προφυλάξεις. Ἐπιτρέψατε μόνον νὰ σᾶς προσφέρω τὸ ἥμισυ τῶν ἀποδοχῶν μου, σεῖς δὲ ἀντὶ τῆς ἀμοιβῆς ταύτης δεχθῆτε ν' ἀνοίγετε τὰς πρὸς ἐμὲ διευθυνομένας ἐπιστολὰς, κρατεῖτε αὐτὰς ἀνοικτὰς διὰ λαβίδων ὄπισθεν τῆς θύρας τοῦ παραθύρου τοῦ δωματίου τοῦ καπνίσματος, ἐγὼ δ' ἔξωθεν θὰ ἔρχωμαι νὰ τὰς ἀναγινώσκω καὶ λαμβάνω σημειώσεις. Δὲν μὲ χρειάζεται τι περισσότερον. Διὰ τὴν ὑπηρεσίαν σας ταύτην θὰ σᾶς εἶμαι μεγάλως εὐγνώμων.

Ἡ συμφωνία ἐκλείσθη, οὕτω δὲ τὰ «Ἡμερήσια Νέα» ἐδημοσίευον πρὸ τῶν ἄλλων ἐφημερίδων τὰς ἐπιστολὰς τοῦ κ. Φόρβες.

Διὰ τοιούτων ἐνεργειῶν ὁ ἀγγλικὸς τύπος ἐμεγαλύνθη καὶ εἶνε ἄξιος νὰ θεωρεῖται πρῶτος τοῦ κόσμου. Καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν δὲ τὴν κερδοσκοπικὴν τὸ σύστημα ἔχει καλῶς. Μὴ θέλοντες νὰ λεπτολογήσωμεν ἐπὶ τῶν ἀριθμῶν, δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν θαῤῥαλέως ὅτι ὁμοῦ ὁ «Ἡμερήσιος Τηλέγραφος», ἡ «Σημαία» καὶ τὰ «Ἡμερήσια Νέα» ἐκτυποῦσι καθ' ἑκάστην ὑπὲρ τὸ ἓν ἑκατομμύριον φύλλα εἰς ὁμαλὰς περιστάσεις.

Τοῦτο οὐδὲν ἔχει τὸ θαυμαστὸν ὅταν σκεφθῇ τις ὅτι τὸ Λονδῖνον περιέχει κατοίκους τετράκις πλειοτέρους τῶν ἐκδιδομένων φύλλων, καὶ ὅτι αἱ τρεῖς αὗται ἐφημερίδες ἔχουσι περίπου μόναι τὸ μονοπώλιον τῶν πρωϊνῶν πωλήσεων. Ἐν τῇ καταστάσει ὅμως ταύτῃ τῶν πραγμάτων ἄξιον παρατηρήσεως εἶνε ὅτι ἀδύνατος καθίσταται ἡ ὕδρυσις ἑτέρας ἐφημερίδος καθημερινῆς ἐν τῇ πρωτευούσῃ τῆς Μεγάλης Βρετανίας. Ἀνὰ πᾶν πέμπτον ἢ ἕκτον ἔτος σχηματίζεται ἑταιρία πρὸς ἔκδοσιν ἐφημερίδος μετὰ κεφαλαίου 10 ἢ 12 ἑκατομμυρίων, ἀρχίζει ἡ ἔκδοσις, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ὅλα πίπτουσιν εἰς τὸ βάραθρον τῆς ἀποτυχίας. Ἡ δύναμις τῶν ὑπαρχουσῶν ἤδη ἐφημερίδων εἶνε μεγίστη, προέρχεται δὲ ἡ δύναμις αὕτη ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ πολλῶν παραγόντων, ἐκ τῶν ἕξεων, ἐκ τῶν συμφερόντων καὶ παραδόσεων· πάντα ταῦτα ἀποτελοῦσι κεφάλαιον ἐργασίας καὶ χρημάτων, ὥστε πᾶς διαγωνισμὸς ἀποτυγχάνει. Ἐὰν ἐρωτήσῃ τις ποίαν χρηματικὴν ἀξίαν δύναται νὰ ἔχῃ εἰς τῶν μεγάλων τούτων γιγάντων

τοῦ ἀγγλικοῦ τύπου ἐὰν ἐξετίθετο εἰς δημοσίαν πώλησιν, ἡ ἀπάντησις δὲν εἶνε εὔκολος, διότι παρὰ τὰ κέρδη τὰ μεγάλα, ἅτινα ἀποκομίζουσιν αὐτοῖς αἱ σπουδαῖαι ἐργασίαι, ὑπάρχει καὶ ἡ πολιτικὴ ἐπίδρασις, ἥτις ἀσφαλίζει αὐτᾶς τὸ μονοπώλιον· ὥστε ἡ εἰς χρήματα ἐκτίμησις διαφεύγει πάντα ὑπολογισμὸν κατὰ προσέγγισιν.

Εἶνε μέγα κακὸν ὄντως ἡ συγκέντρωσις εἰς ὀλίγων χεῖρας τῆς δυνάμεως τῆς διευθυνούσης τὴν δημοσίαν γνώμην· ἀλλ' ἐν Ἀγγλίᾳ τὸ κακὸν τοῦτο ἔχει εἰς τὰ δημόσια ἤθη, εἰς τὰς συνηθείας αὐτᾶς τοῦ τύπου τοῦ βρετανικοῦ ἀντιῤῥόπους δυνάμεις τόσον πολυκρίθμους καὶ ἀσφαλεῖς, ὥστε οὐδεὶς κύνδυνος. Ἀπὸ τὰς καθημερινὰς ἐφημερίδας ζητοῦσι νὰ μάθωσιν εἰδήσεις καὶ ἐκθέσεις ἐπὶ τῶν γεγονότων· εἰς τὰς κρίσεις δὲν δίδουσι προσοχήν. Ἀλλὰ τὰς ἐκθέσεις καὶ πληροφορίας ζητοῦσιν *ἀκριβεῖς, πλήρεις καὶ ἀμερολήπτους*. Ἅμα ὡς μεγάλη τις ἐφημερὶς φανῇ κακῆς πίστεως, ἡ μεροληπτική, παύει αὐθωρεὶ ὑπηρετοῦσα τὰς ἀνάγκας τῶν πελατῶν της, διότι ἐκ τῶν μεγάλων οὖσα εἰσέρχεται εἰς ἅλας τὰς τάξεις τῆς κοινωνίας. Ἐκ τούτου δὲ κατ' ἀνάγκην αὐστηρῶς περιορίζονται εἰς τὴν ἀναγραφὴν συμβάντων, περιγραφομένων ὅσον τὸ δυνατὸν ἀκριβέστερον. Πρακτικὰ τῶν κοινοβουλίων, ἀνακρίσεις, πρακτικὰ δικῶν, συλλαλητηρίων λόγοι, πιστῶς καταγράφονται διὰ τῶν στενογράφων ἐ'ς τὰς ἐφημερίδας ἄνευ συντομεύσεων, ἄνευ σκέψεων καὶ σχολίων.

Ὁ Ἄγγλος ἀναγνώστης ἤθελεν ἀηδῶς ἀποῤῥίψει ἐφημερίδα, ἥτις ὑπὸ τὸ πρόσχημα ὅτι μεταδίδει αὐτῷ τὴν φυσιογνωμίαν μιᾶς συνεδριάσεως, ἤθελε μεταδώσει τὰς κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον δικαίας ἐντυπώσεις ἑνὸς μαθητευομένου. Δημοσίαν δικαιοσύνην καὶ ἴσην πρὸς πάντας, πλήρη δημοσίευσιν ἐγγράφων, πρακτικὰ δίκης πάντα οἱαδήποτε φύσεως, ἰδοὺ ὅ,τι ζητεῖ ἐν ἐφημερίδι πρωΐνῇ, ἀλλὰ πρὸ πάντων ὑπὲρ ταῦτα νὰ μὴ εὕρῃ που ἴχνος μεροληψίας τοῦ συντάκτου. Ἠγόρασεν ἀντὶ 10 λεπτῶν ἐν κάτοπτρον· δὲν ἔχει ποσῶς ἀνάγκην νὰ μάθῃ τὰς γνώμας καὶ τὸ ὄνομα ἐκείνων, οἵτινες ἠσχολήθησαν ὅλην τὴν νύκτα νὰ τὸ λειάνωσι, διότι τοῦτο μόνον εἶνε τὸ ἐπάγγελμά των.

ΧΟΡΟΣ ΕΝ ΣΑΛΠΕΤΡΙΕΡΗι

Ὅ,τι εἶνε διὰ τοὺς ἄνδρας ἡ Βισέτρη, εἶνε διὰ τὰς γυναῖκας ἡ Σαλπετριέρη ἐν Παρισίοις, εἶδος πολίχνης ὑπὸ πεντακισχιλίων ψυχῶν οἰκουμένης, καὶ χρησιμευούσης ὡς ἄσυλον εἰς τὰς ἀναπήρους, τὰς ὑπὸ τοῦ γήρως καταπεπονημένας, τὰς ἡλιθίας, τὰς παράφρονας, τὰς ὑστερικάς. Διὰ ταύτας τελεῖται κατ' ἔτος κατὰ τὰ μέσα τῆς τεσσαρακοστῆς ἑορτὴ παράδοξος, ἐφέτος δ' ἐδόθη χορὸς μετημφιεσμένων τε καὶ μή, εἰς ὃν εὐάριθμοι μόνον προσεκλήθησαν.

Τῶν ἐνδυμασιῶν ἡ ἐκλογὴ εἶχεν ἀφεθῆ εἰς τὰς ἀσθενεῖς, ὅσαι δὲ ἠθέλησαν, κατεσκεύασαν αἱ ἴδιαι τὴν ἐνδυμασίαν των. Ἡ διεύθυνσις ἐχορήγησεν εἰς αὐτὰς τὰ ὑφάσματα, τὰς ταινίας, τὰ σειρήτια καὶ τ' ἀναγκαῖα ἄνθη. Πλέριος παντοδυναμία τοῦ καλλωπισμοῦ! Ἡ περὶ τῆς ἑορτῆς μέριμνα αὕτη τόσον ἐπέδρασεν ἐπὶ τῶν πτωχῶν ἐκείνων ἐγκεφάλων, ὥστ' ἐπὶ ἕνα μῆνα προεφύλαξε τὰς δυστυχεῖς ἐκείνας ὑπάρξεις τοῦ παράττοντος αὐτὰς πάθους· αἱ τρομεραὶ τῶν ὑστερικῶν καὶ τῶν ἐπιληπτικῶν περίοδοι κατέπαυσαν, αἱ παράφρονες καθησύχασαν· ἡ ἐλπιζομένη τέρψις ἀπεδίωξε τὸ πνεῦμα τὸ πονηρόν.

Ἡ γαλήνη αὕτη τοῦ πνεύματος παρετάθη καθ' ὅλην τοῦ χοροῦ τὴν ἑσπέραν. Οὐδεὶς θὰ ὑπέθετο οἷαι ἦσαν αἱ γυναῖκες ἐκεῖναι, εἰ μὴ ἐκ προτέρων ἐγίνωσκε τοῦτο. Αἱ τριακόσαι χορεύτριαι, αἵτινες συνωστίζοντο ἐν τῷ ἐργοστασίῳ, μεταποιηθέντι εἰς αἴθουσαν χοροῦ, ἦσαν νεάνιδες τὸ πλεῖστον, τινὲς δ' αὐτῶν ὡραιότατα. Ἡ ἐνδυμασία αὐτῶν δὲν ἦτο πολυτελής, ἀλλ' ἦτο κομψὴ καὶ χαριεστάτη. Ἄρα δ' ἐπεκράτει μεταξὺ αὐτῶν ζωηρότης. Ἅμα ὡς ἤρχετο παίζουσα ἡ ὀρχήστρα, ἀφ' ἧς φρονίμως ποιοῦντες ἀφῄρεσαν τὰ χαλκᾶ ὄργανα, οὐδεμία ἔμενεν ἐν τῇ θέσει της. Μετὰ δὲ τὸ τέλος ἑκάστου χοροῦ περιεπάτουν ἐπιδεικνύμεναι τὴν ἐνδυμασίαν των καὶ ἐναβρυνόμεναι ἐπ' αὐτῇ, κάμνουσαι χαριέσσας ὑποκλίσεις πρὸς τὴν διευθυντὴν κύριον Λεβᾶ, καὶ τοὺς ἰατροὺς Λεγράνδ Δουσώλτ καὶ Βιαζέν, εὐθύμως πρὸς ἀλλήλας συνδιαλεγόμεναι, καὶ τὰ ῥιπίδια αὐτῶν κινοῦσαι· ἡ χαρά, ἐξ ἧς ἀπέζωπτε τὸ πρόσωπον καὶ ἐσπινθηροβόλουν οἱ ὀφθαλμοί των, καθίστα αὐτὰς θελκτικάς. Μία ἐξ αὐτῶν ἔσχε τὴν ὑπομονὴν νὰ γράψῃ προῤῥήσεις ἐπὶ διακοσίων ἢ τριακοσίων μικρῶν τεμαχίων χάρτου, καὶ νὰ πληρώσῃ δι' αὐτῶν μικρὸν μετάξινον σάκκον· μετέβαινε δ' ἀπὸ ἐδωλίου εἰς ἐδώλιον, ὡς χειρομάντις, παρουσιάζουσα πρὸς πάντας τὸν μετάξινον σάκκον. Μελανείμων τις κύριος ἐξήγαγε χαρτίον, ἐφ' οὗ ἦτο ἐπιγεγραμμένον: «Θὰ ἔχῃς πολλὰς Ὀλίψεις», ἡ μελαγχολική του δὲ μορφὴ ἐφαίνετο δικαιολογοῦσα τὴν προφητείαν. Ἕτερος ἀνείλκυσε τὴν ἀδιάκριτον ταύτην ἐξομολόγησιν: Εἴσθε νοστιμώτατος ξανθὸς καὶ ἐπιθυμεῖτε νὰ μᾶς φιλήσητε».

Ὁποία Ὀλίψις καὶ δυστυχία ὑπελάνθανεν ὑπὸ τὴν ἐφήμερον ταύτην τοῦ λογικοῦ καὶ τῆς ὑγιείας ἐπίφασιν. Ὁ ἰατρὸς Λεγράνδ Δουσώλτ ἀφηγεῖτο πρὸς τοὺς παρακαθημένους τὴν ἱστορίαν τῶν χορευτριῶν καθ' ὅσον παρήρχοντο πρὸ αὐτῶν·— «Ἰδέτε, εἶπε, τὴν εὐσαρκον καὶ ὡραίαν ἐκείνην Ἀλσατιανήν· πάντες θ' ὁμολογήσητε ὅτι εἶνε ἥσυχος νεᾶνις, καὶ ὅμως καταλαμβάνεται ὑπὸ τρομερῶν ὑστερισμοῦ περιόδων.— Ἡ Ἱσπανὶς αὕτη, ἡ ἀγαθὴν καὶ γλυκεῖαν ἔχουσα τὴν μορφὴν καὶ μελαγχολικὸν τὸ βλέμμα ἔχει, τὴν μανίαν τῆς αὐτοκτονίας. Εἶπε δ' εἰς αὐτὴν πλησιάσασαν ὁ ἰατρός: — Αἴ, πῶς πάει ὁ χορός, διασκεδάζετε; — Ναί, ἀπεκρίνατο θλιβερῶς μειδιῶσα, ἀλλ' ἤθελον νὰ ἤμην ἐλευθέρα.— Βλέπετε τὴν ἄλλην ἐκείνην; ἐξακολούθησε διὰ τοῦ δακτύλου δεικνύων νεάνιδα μετημφιεσμένην εἰς κομψὸν στρατιώτην τῆς βασιλικῆς φρουρᾶς, καὶ χορεύουσαν εὐθύμως· ἡ νεᾶνις αὕτη ὑπὸ τὴν ἀριστερὰν ὠμοπλάτην της ἔχει ὑστερογενές τι φυμάτιον, ὅπερ κατὰ τύχην ἀνεκαλύψαμεν. Ἀρκεῖ νὰ ἐπιθέσω ἐπ' αὐτοῦ τὸν δάκτυλόν μου καὶ παραχρῆμα θὰ πέσῃ εἰς ἐπιληπτικὴν κατάστασιν, ἥτις θὰ σᾶς ἐνέπνεε τρόμον».—Καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς ἑκάστη εἶχε τὸ πάθος της.

Ἐδυσπίστουν οἱ παρευρισκόμενοι πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ λεγόμενα, διότι ἡ ἑσπέρα ἐκείνη παρῆλθεν ἄνευ τοῦ ἐλαχίστου ἐπεισοδίου, ἀπερχόμενοι δὲ τῷ ἔλεγον: — Ἀφ' οὗ μία ταιαύτη ἑφεσπερὶς δύναται νὰ παράσχῃ εἰς τοὺς ἀσθενεῖς ὁλόκληρον μῆνα ἡσυχίας, δὲν ὑποδεικνύεται ἄρά γε ἐκ τούτου νέος θεραπείας τρόπος, ἡ διὰ τῆς τέρψεως θεραπεία; — Ἴσως, ἀπεκρίνατο ὁ ἰατρός, ἀλλὰ δὲν εἶνε εὔκολον τὸ πρᾶγμα· ὑπὲρ τὰ χίλια φράγκα θὰ στοιχίσῃ ὁ χορὸς τῆς ἑσπέρας ταύτης».

Ἐν ἑτέρᾳ τῆς Σαλπετριέρης πτέρυγι ἐδόθη ἄλλος χορὸς μετημφιεσμένων χάριν τῶν ἐν τῷ καταστήματι ἐγκλείστων παιδίων· ἐκεῖ ἔβλεπέ τις ῥαχιτικὰ ὄντα καὶ μορφὰς ἠλιθίας. Ὁ χορὸς οὗτος ἦτο ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν γυναικός, ἣν σέβονται ὡς ἁγίαν, τῆς δεσποινίδος Νικῶλ. Ἡ δεσποινὶς Νικῶλ ἦτο διδασκάλισσα, ὅτε ἡ μήτηρ αὐτῆς παρεφρόνησε καὶ ἐνεκλείσθη ἐν Σαλπετριέρῃ. Ὅπως κατορθώσῃ νὰ μένῃ πλησίον τῆς μητρός της παρουσιάσθη πρὸς τὴν διεύθυνσιν ὡς θεράπαινα. Παρετηρήθη μετ' ὀλίγον ὅτι ἐδίδασκεν ἀνάγνωσιν εἰς τὰς ἀσθενεῖς, τὰς ὁποίας ἐνεπιστεύοντο αὐτῇ, καὶ οὕτω ἐγένετο γνωστὸν ὅτι ἦτο διδασκάλισσα. Ἀνετέθη εἰς αὐτὴν νὰ παραδίδῃ ἓν μάθημα καὶ τῇ παρεχωρήθη πρόσφορον διαίτημα. Ἡ δεσποινὶς Νικῶλ ἐδέχθη ὑπὸ τὸν ὅρον τοῦ νὰ ἔχῃ παρ' ἑαυτῇ τὴν μητέρα της. Ἐπὶ τριάκοντα ἔτη τὴν περιεποιήθη μετὰ στοργῆς, οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἐλαττωθείσης. Τὴν ἱστορίαν ταύτην ἀφηγήθη πρὸ δύω ἐτῶν ὁ κύριος Ἰούλιος Σιμὼν εἰς τὴν γαλλικὴν Ἀκαδημίαν, ἥτις ἀπένειμε τὸ βραβεῖον Μοντυὼν εἰς τὴν μετριόφρονα ταύτην ἡρωΐδα, ἧς ἡ μετριοφροσύνη εἶνε ἀξία ἀναγραφῆς.

* Κ.

ΤΟ ΣΤΑΔΙΟΝ

τοῦ στρατηγοῦ Γάρφιλδ, τοῦ νέου προέδρου τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν.

Ἐν ἡλικίᾳ 14 ἐτῶν ὁ Γάρφιλδ ἦτο ἐργάτης ξυλουργοῦ· ἐν ἡλικίᾳ 16 λεμβοῦχος, 18 ἐτῶν σπουδαστὴς εἰς τὴν Ἀκαδημείαν τῆς πόλεως Chester (Ohio)· 21 διδάσκαλος ἐν δημοσίῳ σχολείῳ τῆς αὐτῆς πολιτείας· 23 φοιτητὴς πανεπιστημίου· 26 ἐτῶν λαμβάνει τὸ πανεπιστημιακὸν δίπλωμα· 27 καθηγητὴς ἐν τῷ *κολλεγίῳ* τοῦ Hiram· 29 μέλος τῆς Γερουσίας τῆς Πολιτείας Ohio· 30 συνταγματάρχης τοῦ 42 συντάγματος τῆς Ohio· 31 ἐτῶν ὑποστράτηγος: προσβάλλει καὶ κατανικᾷ τοὺς ὑπὸ τὸν στρατάρχην Οὐμφρεῦ ἀτάκτους, βοηθεῖ τὸν Ruell εἰς Πιττσβοῦργον, πολιορκεῖ τὴν Κόρινθον κτλ· ἐν ἡλικίᾳ ἐτῶν 32 ἀρχηγὸς τοῦ ἐπιτελείου τοῦ στρατοῦ τῶν βορείων· 33 μέλος τοῦ νομοθετικοῦ σώματος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν διδαχθεὶς τὸν Joshua Giddings· 48 ἐτῶν γερουσιαστὴς τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν μετὰ 15ετῆ ὑπηρεσίαν ὡς βουλευτής· 49 ἐτῶν πρόεδρος τῆς μεγάλης Ὁμοσπονδίας τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς βορείου Ἀμερικῆς.

Ω.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἐν τινι αἰθούσῃ ὡμίλουν περὶ τῆς κυρίας **, ἥτις εἶνε εἰς ἄκρον ἀδιάκριτος καὶ φλύαρος.

Φίλη τις ἐπιχειρεῖ νὰ τὴν ὑπερασπίσῃ.

— Σᾶς βεβαιῶ ὅτι ἀπατᾶσθε, λέγει αὕτη· ἡ κυρία αὕτη εἶνε μόνον ὀλίγον ἀπερίσκεπτη.

— Ἀπερίσκεπτη μόνον; . . .

— Ναί, βέβαια. Πολλάκις δὲν προσέχει εἰς ὅ,τι λέγει. Ὅ,τι ἀκούει ἀπὸ τὸ ἓν αὐτὶ βγαίνει . . . .

— Ἀπὸ τὸ στόμα;

*
* *

Κατά τινα πολιτικὴν δίκην.

Τὸ δικαστήριον παραχωρεῖ εἰς τὸν ἕτερον τῶν διαδίκων, δικαζόμενον μετὰ πλουσίου συγγενοῦς του, ἐτήσιον ποσὸν 150 φράγκων ὡς ἔξοδα διατροφῆς του.

Ὁ διάδικος προσκλίνει καὶ ἐρωτᾷ ἀφελῶς:

— Κύριε πρόεδρε, μὲ δέχεσθε σεῖς εἰς τὸ σπίτι σας ὑπότροφον μὲ τὸ ποσὸν αὐτό;

*
* *

Ὡμίλουν προχθὲς εἴς τινα τραπεζίτην περί τινος γνωστοῦ ἐμπόρου.

— Πῶς σᾶς φαίνεται; τὸν ἠρώτησαν.

— Ἐγώ; . . . μοῦ φαίνεται ἄνθρωπος τριακοσιονχιλιάδων δραχμῶν, ἀπεκρίθη. . . οὔτε λεπτὸν περισσότερον.

*
* *

Ὁ Ἐρρίκος Heine ἔλεγε ποτὲ πρὸς φίλον του·

— Ὁ θεῖός μου ἦλθεν εἰς Παρισίους. Ὅταν ἦλθε νὰ μὲ ἴδῃ, μοὶ εἶπεν·

— Ἐξακολουθεῖς λοιπὸν πάντοτε νὰ μὴ κάνῃς τίποτε; — Ὄχι, γράφω ποιήματα. — Αὐτὸ δὰ λέγω κι' ἐγώ, ὅτι δὲν κάνεις τίποτε.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* Ἡ ἐργασία δὲν εἶνε μόνον ἀναγκαῖον καθῆκον, ἀλλὰ καὶ εὐλογία· μόνος ὁ νωθρὸς νομίζει

αὐτὴν κατάφαν. Τὸ καθῆκον τῆς ἐργασίας εἶνε γεγραμμένον ἐπὶ τῶν μυώνων τοῦ σώματος, ἐπὶ τοῦ μηχανισμοῦ τῆς χειρὸς, ἐπὶ τῶν νεύρων καὶ τῶν λοβῶν τοῦ ἐγκεφάλου· πρὸ τῆς ὑγιεστάτης ταύτης ἐνεργείας εἶνε ἡ εὐχαρίστησις καὶ ἡ εὐζωΐα. Ἐν τῷ σχολείῳ τῆς ἐργασίας διδάσκεται ἡ καλλιτέρα πρακτικὴ σοφία. (Σμάϊλς).

* * Τὸ μὲν σῶμα κρατύνουσιν αἱ τροφαὶ, τὴν δὲ ψυχὴν αἱ πράξεις αἱ ἀγαθαί.

* * Ὁ εἰλικρινῶς ἐπαινῶν ἀγαθὴν πρᾶξιν γίνεται τρόπον τινὰ συναυτουργὸς αὐτῆς.

* * Ὁ πολλοὺς ἀριθμῶν φίλους οὐδ' ἕνα ἔχει γνήσιον τοιοῦτον.

* * Μὴ δίδῃς πίστιν εἰς τὰ φαινόμενα· καὶ τὸ τύμπανον κάμνῃ μέγαν κρότον, ἀλλ' εἶνε ἀνέμου μόνον πλῆρες.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐν Λονδίνῳ ὁ σὶρ Ἑρρίκος Bessemer ἐτοποθέτησεν ἐν τῇ κατοικίᾳ αὐτοῦ γιγάντειον τηλεσκόπιον, οὗτινος ἡ κατασκευὴ ἀπῄτησεν πολυχρόνιον ἐργασίαν, καὶ δι' οὗ δύναταί τις νὰ ἀναγνώσῃ εὐκολώτατα ἐφημερίδα, ἀπέναντι αὐτοῦ κειμένην, εἰς ἀπόστασιν μακροτέραν τῶν 5 χιλιομέτρων.

Κατὰ τὴν δίκην τῆς ὑποθέσεως τοῦ Ἄγγλου βουλευτοῦ Βραδλὼ, ὅστις, ὡς γνωστὸν, ἠρνήθη νὰ δώσῃ τὸν νενομισμένον βουλευτικὸν ὅρκον, διότι ἡ συνείδησίς του δὲν τῷ ἐπέτρεπε νὰ πράξῃ τοῦτο, συνέβη τὸ ἑξῆς περίεργον· Ἐν τῇ ἀποφάσει τοῦ δικαστηρίου ὁ ἐλευθερόφρων βουλευτὴς καταδικάζεται εἰς πρόστιμον 500 λιρ. ἀγγλικῶν, ἤτοι 12,500 φρ. διὰ πᾶσαν ψηφοφορίαν, ἧς μετέσχεν ἀπὸ τῆς εἰς τὸ Κοινοβούλιον εἰσόδου του. Ἐψηφοφόρησε δὲ 98άκις μέχρι τοῦδε, ἅπασαι δὲ αἱ ψηφοφορίαι αὗται στοιχίζουσιν αὐτῷ 1,125,000 φρ. Εἶνε ἀληθὲς, ὅτι ὁ κ. Βραδλὼ δύναται νὰ κάμῃ ἔφεσιν πρῶτον εἰς τὸ ἐφετεῖον, εἶτα εἰς τὴν βουλὴν τῶν λόρδων, οὕτω δὲ νὰ παρατείνῃ τὴν ὑπόθεσιν ἐπὶ τρία ἔτη. Ἐὰν ὑποτεθῇ, ὅτι καὶ ἡ τελευταία ἀπόφασις ἔσται καταδικαστικὴ, ὅπερ δυνατὸν, τὸ ποσὸν τῶν προστίμων, εἰς ἃ μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης δύναται νὰ ὑποβληθῇ ὁ κ. Βραδλὼ ἔσται μυθῶδες. Φαίνεται ὅτι ὁ κ. Βραδλὼ τοιοῦτόν τι προβλέπων σκοπεῖ νὰ μὴ μετάσχῃ τοῦ λοιποῦ οὐδεμιᾶς ψηφοφορίας. Ὅπως δὲ ἀποφύγῃ τὸ ψηφοφορεῖν, ὅ περ δύναται νὰ στοιχίσῃ αὐτῷ 12 χιλ. φρ. οἱ φίλοι του συμβουλεύουσιν αὐτῷ νὰ μὴ μεταβαίνῃ ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν συνεδριάσεων, ἀλλὰ νὰ ἀρκῆται εἰς καθημερινὸν περίπατον ἐν τοῖς διαδρόμοις τοῦ βουλευτηρίου.

Ὅτε ὁ δοὺξ τῆς Βουργονδίας ἐδιοίκει ἐν Φλανδρίᾳ τὸν γαλλικὸν στρατὸν, γέρων τις ἀξιωματικὸς, γνωρίζων κάλλιον τὸ ἔργον του παρὰ τὴν εὐκοσμίαν τῆς συμπεριφορᾶς, ἐκάθησεν εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ ἡγεμόνος, χωρὶς νὰ λάβῃ τοιαύτην ἄδειαν. Πληροφορηθεὶς τὸ σφάλμα του ἐζήτησε συγγνώμην: «Κύριε, ὑπέλαβεν εὐγενῶς ὁ δοὺξ τῆς Βουργονδίας, θὰ γευματίσωμεν ὁμοῦ. Ἐγὼ θὰ σὲ διδάξω τὰ τῆς αὐλικῆς συμπεριφορᾶς, καὶ σὺ θὰ μὲ διδάξετε τὸν πόλεμον».

Ἐν Ἀμερικῇ ἤρξατο κατασκευαζόμενον νέον εἶδος βιομηχανίας, ἤτοι ὀφθαλμοὶ τεχνητοὶ δι' ἵππους.

Ὁ Ἑρρίκος Heine ἔλεγε:

Οἱ μεγάλοι ποιηταὶ ὁμοιάζουσι τὰ μέσπιλα, τὰ ὁποῖα ὡριμάζουσιν ἐπὶ τῆς ψάθης.

Εἷς Ἀνάγνωστης

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Περὶ τῆς ἀμετρήτου πλήθους καὶ τῆς ποιότητος τῶν βιβλίων δὲν παραπονεῖται πρώτη ἡ νῦν γενεά. Ὁ φιλόσοφος Σενέκας ἔλεγεν ἐπανειλημμένως ὅτι ἡ τῶν βιβλίων πλῆθυς διασπᾷ τὴν διανοητικὴν δύναμιν τοῦ ἀναγνώστου· δὲν ἠμπορεῖς νὰ ἀναγνώσῃς ὅσα βιβλία πρόκειται εἰς πώλησιν· ἀρκέσθητι λοιπὸν εἰς τὴν ἀγορὰν τοσούτων μόνον, ὅσα δύνασαι πραγματικῶς νὰ ἀναγνώσῃς. Δὲν πρόκειται περὶ τοῦ ποσοῦ τῶν βιβλίων, ἀλλὰ περὶ τοῦ ποιοῦ αὐτῶν. Ὁ Κερβάντης ἐν τῷ Δὸν Κιχώτῃ παραπονεῖται ὅτι ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι «συγγράφοντες βιβλία καὶ ἐκφενδονῶντες αὐτὰ ὡσανεὶ ἦσαν τηγανῖται». Ὁ δὲ καθηγητὴς Gellert ἔλεγεν· «ὁ ἔχων συναίσθησιν τῆς ἀξιοπρεπείας του, τιμῶν δὲ καὶ τοὺς ἄλλους, δὲν λαμβάνει τὸν κάλαμον ἀνὰ χεῖρας, πρὶν σκεφθῇ δεκάκις καὶ ἀκριβώσῃ τὸ θέμα του». Καθ' ὃν δὲ τρόπον ὁ εὐσυνείδητος συγγραφεὺς σέβεται καὶ τιμᾷ τὸ κοινὸν, οὕτω καὶ τὸ κοινὸν ἔπρεπε νὰ περιφρονῇ ἀγύρτας καὶ ἀσυνειδήτους συγγραφεῖς, κερδοσκοποῦντας καὶ γεννῶντας διανοητικὰ ἐξαμβλώματα. Πολλοὶ βεβαίως εἶπαν «καὶ ἐκ φαύλου βιβλίου ἠμπορῶ νὰ μάθω τι»· τῷ ὄντι· καὶ ὁ φαῦλος ἄρτος κορέννυσιν, ἀλλὰ δὲν εἶνε εὔχυμος· ὁ δὲ ἀναγινώσκων δὲν ἀναγινώσκει μόνον χάριν διατριβῆς χρόνου, ἀλλὰ χάριν τερπνῆς ἀπολαύσεως ὠφελίμου διδασκαλίας.

Ὁ μουσικὸς σκέπτεται διὰ τῶν τόνων, ὁ ζωγράφος διὰ γραμμῶν καὶ χρωμάτων, ὁ συγγραφεὺς διὰ τῶν διανοημάτων καὶ τῶν τούτοις ἀντιστοιχουσῶν λέξεων. Μίαν θεμελιώδη ἰδέαν, ἕνα κύριον σκοπὸν προτίθεται πᾶν καλλιτέχνημα, ἑπομένως καὶ τὸ βιβλίον. Ἠθέλησεν ἄρά γε ὁ συγγραφεὺς νὰ προξενήσῃ ὠφέλειάν τινα διανοητικὴν ἢ ἠθικήν; ἔγραψεν ἴσως χάριν διατριβῆς, περιεργείας ἢ φιλοσοφίας; ἢ ὡρμήθη ἐκ μόνης τῆς κερδοσκοπίας; Ταῦτα ἂς προσεξετάζωσιν οἱ θέλοντες νὰ ἀγοράσωσι νέον βιβλίον, οὐδαμῶς ἀρκούμενοι εἰς τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως. Καλὰ βιβλία ἦσαν καὶ θὰ ἦνε πάντοτε οἱ ἄριστοι τῶν φίλων, οἱ δὲ φίλοι εἶνε «ἐκλεκτοὶ συγγενεῖς».

ΑΘΗΝΗΣΙ, — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΙΔΟΣ ΠΑΛΑΙΑ «ΣΜΙΝΟΙΔΑΣ».